

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 13

zima 2011

**meno
nad každé meno**

A scenic view of a snow-covered mountain range under a blue sky with white clouds. The foreground shows a snow-covered slope with some evergreen trees. The background features rolling hills and mountains under a bright sky with scattered clouds.

Pán Ježiš Kristus je ústredná osoba kresťanskej viery a všetkej reálnej existencie – ako materiálnej, tak aj duchovnej. Skrze neho a pre neho vstúpilo do existencie všetko, čo jestvuje. Všetko v ňom povstalo a stojí. Je obrazom neviditeľného Boha, prvorodený všetkého stvorenia (Kolosenským 1:15-17).

Biblia predkladá skutočnosť, že všetci ľudia potrebujú Spasiteľa, nad každú pochybnosť. On je naplnením starozákonných prorociev (Izaiáš 7:14; 9:6). On je tým Baránkom Božím zabitým od založenia sveta rovnako, ako aj prichádzajúcim Kráľom (Zjavenie 13:8; 19:11-16). On je Slovo, ktoré bolo na počiatku u Boha, ktoré sa stalo telom (Ján 1:1) a prebývalo medzi nami (Ján 1:14).

Vaša redakcia

Otče, prijmi obeť chvál!

1. Otče, prijmi obeť chvál,
že si svojho Syna dal,
za milosť a dobrotu
ľuďom k spásu, k životu.
2. Spasiteľu, Pane náš,
Ty si slávny Mesiáš,
veky s túžbou čakany
proroctvami hlásany.
3. Keď sa naplnil ten čas,
Boh zostúpil medzi nás –
anjeli sa radujú,
pastierom to zvestujú.
4. „Sláva Bohu na nebi,
Pokoj ľuďom na zemi!“ –
správa krásna zneje v dial':
na zem prišiel nebies Kráľ.
5. Prijmi, Pane, vrúcny vďak,
hriešnych že si ľúbil tak:
z lásky seba dal si v zmar
nám si získal spásy dar!

*Duchovné piesne, Nitra 1987,
pieseň číslo 31.*

Publikované s láskavým súhlasom
zostavovateľa spevníka.

obsah

Narodenie Pána Ježiša Krista	2	Tretia kniha Knihy Žalmov	30
Tézy o Božom mene JHVH	12	Ako žiť podľa 1. listu Jána	38
Vznešené meno Pána Ježiša Krista	18	Môže byť láska hriechom?.....	42
Analýza tvrdení o mene Jehošúa	23	Sebaláska vo svetle Biblie.....	43
Vzývanie mena JHVH	28	Požiadavky lásky?	45

Narodenie Pána Ježiša Krista

*Hľa, panna počne a porodí syna, a nazvú jeho meno Immanuel,
čo je preložené: S nami Boh.*

Matúš 1:23

*Ale anjel jej povedal: Neboj sa Mária, lebo si našla milosť u Boha
a hľa, počneš v živote a porodíš syna a nazveš jeho meno Ježiš.*

Lukáš 1:30-31

Štyri Evanjeliá podávajú správu o pozemskom živote a službe Pána Ježiša Krista, večného Božieho Syna, ktorý v konkrétnom čase vzal na seba ľudskú podobu a prišiel na túto zem. Evanjeliá predkladajú Ježiša Krista ako človeka, ktorého pozemský život začína tak ako život všetkých iných ľudí, a to narodením, resp. ešte presnejšie: jeho počatím. Aj náš článok začína preto pohľadom na jeho narodenie.

Narodenie Pána Ježiša Krista

O Pánovi Ježišovi Kristovi sa dá vždy rozmyšľať dvojakým spôsobom, „dvojakým smerom“: *zhora nadol*, ako je to napríklad napísané v liste Filipským 2:6-7: „*ktorý súc v podobe Boha nepovažoval toho za lúpež byť rovný Bohu, ale sám seba zmaril prijímúc podobu sluhu a stal sa podobný ľuďom*“. Aj evanjelista Ján začína zhora: „...*Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh*“ (Ján 1:1). V týchto výpovediach je Pán Ježiš opísaný v prvom rade ako ten, ktorý existoval od večnosti, nebol stvorený, má Božiu podstatu – je to večný Boží Syn. Tak ho vidíme aj v liste Židom v 1. kapitole.

Pohľad *zdola nahor* nachádzame u Matúša a Lukáša. Prvé, na čo sa sústredia Matúš a Lukáš, je, že je tu niekto, kto sa narodil, je tu niekto, kto prišiel na tento svet ako každý iný človek: „*A narodenie Ježiša Krista bolo takto...*“ (Matúš 1:18). Zastavme sa na chvíľu, aby nám neušlo to, čo nás má priviesť k údivu. Nám dobre známe slovo *narodenie* je

na tomto mieste spojené s osobou Ježiša Krista, s tým, ktorý je odbleskom Božej slávy a obrazom Božej podstaty (Židom 1:3), obrazom neviditeľného Boha (Kolosenským 1:15), skrze ktorého bolo všetko stvorené (Kolosenským 1:16), ktorý nikdy nemal počiatok, hoci sám bol na počiatku všetkého (Kolosenským 1:15). On je ten, ktorému sa klaňajú anjeli (Židom 1:6). On je ten, ktorý bol vždy s Otcom a vždy mal s ním spoločenstvo. On je ten, ktorý všetko nesie slovom svojej moci (Židom 1:3). A o tomto zrazu Božie slovo hovorí: „*A narodenie Ježiša Krista...*“. Také isté narodenie ako každého iného človeka, ktorý sa kedy narodil na túto Zem. Také narodenie, ako keď žena – matka má väčšie a väčšie bruško, príde 9. mesiac a malý človečik vyjde z neho von. Príde človečik, o ktorého sa rodičia starajú, ktorý začína žiť na materinskom mlieku, ktorý sa všetko ešte len začína učiť o tomto svete a poznávať ho, ktorý je odkázaný na starostlivosť rodičov a žije ľudský pozemský život. To

je význam slovesa *narodiť sa* (v zmysle fyzického narodenia), a takto ho aj vždy s ľuďmi spájame. Písmo v 18. verši prvej kapitoly Evanjelia podľa Matúša čitateľa priamo uvádza do skutočnosti, že sa narodil skutočný človek.

Všetky štyri Evanjeliá opisujú, že Pán Ježiš Kristus žil ako každý človek naozajstný pozemský ľudský život. Nebeskému Otcovi sa zaľúbilo priviesť Pána Ježiša sem na zem medzi nás takým spôsobom, ako to úplne všetci z našej skúsenosti poznáme – cez počatie, tehotenstvo, pôrod, a potom aj so všetkým, čo nasleduje.

O narodení a detstve Pána Ježiša Krista hovoria však len dve Evanjeliá – Matúšovo a Lukášovo. Evanjelium podľa Marka nehovorí priamo nič o narodení samotnom. Samozrejme, že i pre Marka sa Pán Ježiš narodil, len on nič o tom nepíše. Ani Ján o narodení priamo nič nehovorí. Marek začína: „*Počiatok evanjelia Ježiša Krista, Syna Božieho, bol...*“ (Marek 1:1), a prvá postava u neho je Ján Krstiteľ (Marek 1:2-3). Evanjelista Ján začína opisom: „*Na počiatku bolo Slovo...*“ (Ján 1:1).

Matúš a Lukáš prinášajú mnohé cenné detaily o tom, ako prebehlo počatie, fyzické narodenie a detstvo dieťaťa menom Ježiš. Je dôležité uvedomiť si to a prijať aj túto výpoveď Písma, lebo už niekde koncom prvého storočia vzniklo hnutie (frakcia), ktoré sa nazývalo *doketizmus* (od gréckeho slova *dokéó* – zdať sa, javiť sa), ktoré tvrdilo, že Pán Ježiš bol Boh, mal Božskú prirodzenosť (v tomto s nimi súhlasíme – on je naozaj večná bytosť), ale ďalej povedali, že nikdy sa nestal človekom, nikdy v sku-

točnosti neprijal ľudský život za svoj, nikdy sa v skutočnosti nevtelil. Podľa nich On sa len zdal, On sa iba javil, že bol ako keby človek, ale nikdy skutočným človekom, ktorý skutočne žil ako my, nebol.

Podobné myšlienky v druhom, treťom a štvrtom storočí presadzoval aj prúd, ktorý sa stal známym pod označením *gnosticismus* (z gréckeho slova *gnósis* – prepoznanie, vedomosť). Títo zase o sebe tvrdili, že majú väčšie poznanie Boha, než majú bežní kresťania. My by sme boli pre gnostikov ako *základná trieda* a seba prehlasovali za *vyššiu triedu*. Tvrdili, že my sme len v základoch, ktoré sme prijali od apoštolov, ale že oni postúpili ďalej, oni o Bohu vedia viac. Rovnako ako v *doketizme* aj *gnostici* tvrdili, že Boží Syn nikdy neprijal skutočný ľudský život za svoj, že by ho naozaj bol žil každý deň ako človek so všetkými obmedzeniami, so všetkými hranicami, ktoré k tomu patria.

Pred gnostikmi, minimálne v ich počiatočnej podobe, varoval už aj apoštol Ján, pretože ich zárodoky boli už v dobe ranej cirkvi. Preto Ján napísal, že: „*kto ide ďalej a nezostáva v učení Kristovom, nemá Otca a nemá ani Syna*“. Pamätajme na toto varovanie, ktoré znamená, že keď začneme k biblickému zjaveniu, k biblickým pravdám pridávať, tak nakoniec zničíme tieto pravdy a Božie zjavenie. Vždy to tak bolo a je, keď prichádzajú učenia, ktoré k Písmam niečo pridávajú. Tvrdia, že idú Písmo len vylepšiť, len doplniť. Naša odpoveď je: Výsledok toho bude, že sa tým ničí a vyprázdňuje to, čo jediné máme, to, čo sme jedine od Boha dostali, a to, čomu máme veriť.

Existujú tzv. evanjeliá, ktoré do Písma nepatria (nazývajú sa aj „gnostické evanjeliá“). Tieto opisujú, čo údajne Pán Ježiš robil vo svojom detstve a do svojich tridsiatich rokov. Čo robil, kým bol v Betleheme, kým bol v Nazarete. Nachádzajú sa v nich aj údajné rozhovory s jeho rovesníkmi a kamarátmi a všetlíjaké príbehy a udalosti spojené s jeho detstvom a mladosťou. Zdôvodnenie týchto nových evanjelií sa prezentovalo po tej línii, že detaily Ježišovho detstva boli pôvodne zamlčané, zabudlo sa vraj na to, a preto to teraz treba doplniť. Pamätajme, že „dopĺňanie“ Písma je neprípustné.

Na biblické pravdy o narodení Pána Ježiša sa preto pozrieme do Evanjelií podľa Matúša a Lukáša. Môžeme sa na ne spoliehať a veriť tomu, čo je v nich napísané, lebo je to Božie slovo a nespoliehať sa na predstavy a tvrdenia podľa nejakých tradícií, ktoré nie sú založené na Písme.

Pred niekoľkými rokmi som bol v jednom zbore a tam sa uskutočnil kvíz, ktorý obsahoval premyslené otázky. Ak človek nepoznal a dobre neovládal biblické texty, tak úplne pohorel. Napríklad bola v ňom takáto otázka: *Čo spievali anjeli, ktorí sa ukázali pastierom?* Rýchlo som napísal: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle, atď.“ Ale za túto moju odpoveď som dostal nula bodov, pretože anjeli nespievali, anjeli hovorili (pozrite Lukáš 2:13). Ďalšia otázka znela: *Koľko mudrcov sa prišlo pokloniť Pánovi Ježišovi?* Priniesli tri dary: zlato, kadidlo, myrhu, a tak ako odpoveď som napísal číslo 3. Aká je ale správna odpoveď na túto otázku? Správna odpoveď je: Nevieme, koľko

mudrcov sa prišlo pokloniť. Bolo ich viac ako jeden, lebo slovo *mudrci* je v množnom čísle, ale to je všetko, čo biblický text o počte mudrcov hovorí. Takže môžeme povedať len toľko, že boli najmenej dvaja.

Podobne mi ušli správne odpovede aj na ďalšie otázky, lebo som žil z tradičného ľudového podania alebo z plytkej predstavy bez toho, aby som skutočne pozeral do biblického textu. Čo vieme o narodení Pána Ježiša, keď pozeráme do biblického textu? Najprv sledujme text v Evanjeliu podľa Matúša.

Bol počatý z panny (Matúš 1:18-21). Jeho splodenie, začiatok jeho života v lone matky, začiatok jeho zemskej existencie nastal tak, že Mária je stále panna a stále je to žena, ktorá nemala žiaden sexuálny kontakt s mužom, a to znamená, že ani s Jozefom a ani s iným – to hovorí biblický text. Narodil sa v Betleheme (Matúš 2:1-12).

Potom sa Jozefovi zjavil anjel a dal im pokyn, aby utiekli do Egypta, pretože život Ježiša, Máriinho dieťaťa, je ohrozený. Jozef s celou rodinou poslušne odíde do Egypta, a potom neskôr Boh dá Jozefovi pokyn, aby sa vrátili naspäť do Izraela (Matúš 2:13-15).

Ako presne bol Ježišov život v ohrození?

Do Jeruzalema prišli mudrci od východu a vypytovali sa na miesto narodenia židovského kráľa (Matúš 2:1). Ale keď to počuje kráľ Herodes, zľakol sa a dal povraždiť všetkých chlapcov v Betleheme a na jeho okolí od dvoch rokov nižšie. V texte čítame, že týmto ako isté vyplnenie starozákonného prorockého vzoru nastal nárek a plač v Ráme (mesto relatívne blízko Betlehema, ktoré v bib-

lickej histórii vystupuje ako reprezentant hrôzy a smútku), a toto je spojené s výpoveďou z 31. kapitoly Jeremiáša – je tu nárek a plač, lebo matky plačú a ich deti sú povraždené a navyše jediná nádej Izraela, Boží Syn Ježiš, musel odísť do cudzej znepriatelenej krajiny. Druhá kapitola končí tým, že Herodes zomrel a Jozef s Máriou a s dieťaťom sa vracajú do Izraela. Nevrátia sa však naspäť do Betlehema, usadia sa na území Galiley v Nazarete.

To, čo máme v prvých dvoch kapitolách Matúšovho evanjelia sú historické fakty. Sú v nich uvedené dôležité detaily a môžeme sa z nich učiť. Tretia kapitola sa venuje vystúpeniu Jána Krstiteľa a jeho službe.

Keď už hovoríme o biblických detailoch, ešte sa zastavme pri postavách mudrcov: Ako sa v populárnej tradícii títo opisujú? Zvyčajne sa hovorí, že boli traja a postupne počas stáročí dostali aj mená. A ako sa vykresľuje scéna miesta narodenia Pána a klaňanie sa mudrcov? Mária, práve po pôrode, s Jozefom sú v maštali spolu so zvieratami. Sú tam jasličky, v ktorých leží dieťaťko Ježiš. Ďalej sú tam traja mudrci s darmi, ktorí sa mu klaňajú – teda mudrci sú tam hneď po pôrode. Kresba zvyčajne zachytáva predstavu, že mudrci prišli do maštale v Betleheme, a tam sa Ježišovi poklonili. Odpovedá to biblickému textu? Patria mudrci od východu do maštale v Betleheme? Kedy až po narodení sa mudrci objavujú na scéne?

To môžeme odhadnúť vďaka jednému detailu v biblickom texte. Konkrétne z toho, ktoré deti prikáže Herodes povraždiť. „*Od dvojročných a nižšie...*“, uvádza Matúš 2:16. Sú to zhruba dva roky

po narodení, kedy mudrci prichádzajú za Pánom Ježišom a kedy celý čas videli hviezdu, ktorá ich navigovala. Hviezda zastala nad miestom, kde bolo dieťaťko (Matúš 2:9). „*A keď vošli do domu, našli dieťaťko...*“ (Matúš 2:11). Časovo od narodenia už prešli takmer dva roky. Netvrdíme, že presne dva. Heródes si podľa všetkého nechal istú rezervu, a preto povie: Všetkých dvojročných a nižšie povražдите, lebo hocikde medzi nimi môže byť tento Ježiš. Riešenie preňho je jednoduché – povraždiť deti. V Betleheme sú povraždené deti, ale vzditým Jozef a Mária s dieťaťom ujdú do Egypta a odtiaľ sa vrátia až potom, keď anjel Jozefovi vyjaví, že Heródes medzitým zomrel. Keďže však nový panovník Archelaus nie je o nič lepší od svojho otca Heródesa, tak Jozef dostane inštrukciu, aby sa usadili v Nazarete. V Matúšovi vidíme jasný a chronologický opis udalostí.

V ďalšom sa pozrime do Evanjelia podľa Lukáša. Lukáš ide ešte o trochu hlbšie do minulosti a začína predpoveďou o narodení Jána Krstiteľa. Ján Krstiteľ sa narodil o niekoľko mesiacov skôr ako Pán Ježiš – dá sa povedať, že boli súčasníci. Aj anjelsky oznámený bol najprv Ján Krstiteľ, ako to opisuje Lukáš v prvej kapitole. Ján Krstiteľ sa narodí rodičom Zachariášovi a Alžbete. Zachariáš bol v chráme, keď mal videnie anjela, ktorý mu oznámil, že sa im narodí syn a dá mu meno Ján. Krátko nato (zhruba o 5 mesiacov) v Lukášovi príde predpoveď o narodení Pána Ježiša.

Všimnime si, že všetky zjavenia v Matúšovi smerujú k Jozefovi, ale zjavenia v Lukášovi idú hlavne k Márii. Niečo sa dialo s Jozefom, niečo sa dialo

s Máriou a niečo sa udialo s oboma. Matúš sa venuje tomu, čo sa dialo s Jozefom. Lukáš sa venuje tomu, čo sa dialo s Máriou. To je cenný postreh, ktorý si môžeme povšimnúť, ak sme pozorní voči týmto textom. V Lukášovi anjel Gabriel prichádza k Márii a jej hovorí, že je obdarená milosťou – teda že ju Boh zahrnul milosťou – že si ju vybral ako zvláštny nástroj do svojho plánu, že ju privilegoval a obdaril tým, že bude matkou toho, ktorý je Spasiteľ sveta a ona bude tou, v ktorej bude splodený zemský život Pána Ježiša a stane sa človekom. Mária reaguje veľmi pokorne. Je prekvapená: *Ako sa to stane, keď ja nepoznám muža!*? Anjel jej oznámi, že sa to stane nadprirodzeným spôsobom: *Moc Najvyššieho ťa zatôni*. Mária sa prejaví ako veľmi pokorná, hlboko veriaci a dáva krotkú odpoveď: *Nech sa mi stane podľa Božej vôle* a poddáva sa Božiemu slovu a Božiemu plánu.

Následne Mária odíde na návštevu k svojej príbuznej Alžbete a pobudne u nej nejaký čas. Tam dôjde k zvláštnej udalosti. Keď Mária príde k Alžbete, Ján Krstiteľ, vtedy ešte v matkinom brušku, si podskočí od radosti, že prišiel jeho Pán. Učíme sa z toho, že tu je naozaj niekto, kto je Boží Syn, ktorý je skutočným človekom, a predsa prichádza s nebeskou autoritou. Ján Krstiteľ sa narodí ako prvý z nich dvoch (Lukáš 1:57-80). Bude to veľký muž, pripraví cestu pre Pánov príchod a jeho pôsobenie – keď v Synovi sám Boh navštívi svoj ľud. Potom sa narodí Pán Ježiš. Lukáš spomína jednu udalosť, ktorá nie je v žiadnom inom evanjeliu – to, ako bol dvanásťročný Ježiš v chráme.

Toto sú biblické fakty, to je skutočná história. Gnostici, a iní podobní, k ním chceli podopíňať Ježišov rast a dospievanie ešte množstvom ďalších vecí. Ale to nie je to, čo k nám prišlo ako inšpirované Božie Slovo. Potrebujeme si to dobre uvedomiť, lebo prideme do kníhkupectva a budú na nás vyskakovať knižky z regálov, v ktorých sa nás autori budú snažiť presvedčiť o „nových odhaleniach“ v živote Pána Ježiša Krista a tvrdiť, že tajné evanjeliá vyšli na povrch, a tomu podobné veci.

Kto ale je Pán Ježiš?

Druhé, čoho sa chceme v tomto článku dotknúť, je osoba Ježiša Krista. Nikde v análoch na tejto zemi, v žiadnych spisoch tohto sveta, by sme nenašli tie mocné zmienky o tom, že na túto zem príde od Boha nejaký jedinečný človek – niekto úplne nebeský z večnosti a pritom sa stane aj úplne ľudským. Žiaden iný človek nebol tak ohlasovaný ako človek Ježiš, syn Márie. Prečo? Lebo my všetci ostatní sme obyčajní ľudia, sme hriešnici, sme tí, ktorí sme celý čas odkázaní na Božiu milosť. Ale nie tak Pán Ježiš a jeho príchod. Kto sa to vtedy Márii narodil? Bol to ten, ktorý udržuje všetko slovom svojej moci. Ten, ktorý je opísaný dokonca ako silný Boh, Pán slávy, Slovo, ktoré je Bohom a pritom sa stalo telom. Ten, ktorý je Pán a Kráľ. Ten, ktorý urobí dielo zmierenia, dielo kríža. Tento sa mal vtedy narodiť. Tak sa nedivme, nebudme prekvapení, že jeho príchod nebol len tak bez ohlásenia sčista-jasna ako rozhodnutie na poslednú chvíľu. My robievame rozhodnutia na poslednú chvíľu, ale s príchodom Pána Ježiša to

takto nebolo. Je jasné, že príchod Pána Ježiša bol dávno plánovaný ako najdôležitejšia udalosť v histórii zeme a ľudstva, akú Boh Otec vôbec kedy naplánoval.

Ktoré slovo sa v Matúšovi veľmi často opakuje?

Je to: „Toto sa stalo, aby sa naplnilo“. Napríklad Matúš 1:22 „*a to všetko sa stalo, aby sa naplnilo...*“. Na tomto mieste je použité grécke slovo *pléróó* – plniť, ako napríklad pohár, nádobu, džbán, hrniec niečím, nejakým obsahom. Snáď zo všetkých evanjelistov Matúš najviac zdôrazňuje, že to a to sa stalo, „*aby sa naplnilo*“. „... *čo bolo povedané od Pána skrze proroka, ktorý povedal: Hľa, panna počne a porodí syna...*“ (Matúš 1:22). „*Vtedy sa naplnilo, čo bolo povedané od proroka Jeremiáša, ktorý povedal: ... sa naplnilo...*“ (Matúš 2:17), „*a bol tam až do smrti Heródesovej, aby sa naplnilo, ...*“ (Matúš 2:15). Matúš dáva veľký dôraz na to, že všetky udalosti, ktoré sa tu udiali, nie sú žiadna náhoda, nie sú na poslednú chvíľu, ale sa naplňia to, čo bolo dávno predtým oznámené. To niečo predtým sú prorocké, na ktoré evanjelisti v Písme odkazujú, a ktoré sa plnia príchodom Pána Ježiša.

Keď čítame Matúša, tak môžeme porozumieť, ako funguje veľký rámec biblických prorociev. Odohrávajú sa dejiny, prebieha história, ktorá je v prorockých do určitej miery odhalená (oznámená), že raz sa to a to stane. A potom sa to predpovedané stane, a tí, ktorí sú toho svedkami, ktorí sú pri tom, hovoria: To sa stalo, to sa naplnilo.

Nie všetky starozmluvné prorocké ale majú rovnakú formu. Na prvý pohľad

nás môže prekvapiť, že ako to Matúš myslí, keď píše, že to a to sa týmto naplnilo. Stále však všetko to, čo Matúš spája so slovami „sa naplnilo“, sú prorocké alebo prorocké vzory (paralely, prirovnania)¹, ktoré pôvodne ústa prorokov vyriekli a Matúš hovorí o nich, že sa naplnili, že sa stali, že došlo k uskutočneniu toho, čo je v Božom pláne. Pozerá sa na Starú zmluvu a chce povedať: Dejiny ešte nie sú uzavreté tým, čo Boh vykonal s Izraelom. To sa ešte neskončilo, to pokračuje, to sa plní. Je tu niečo, čo pokračuje od Genezis, Exodus, Leviticus cez Izaiáša, Jeremiáša, Zachariáša, Malachiáša a ide to až po Matúša. Dejiny ešte nie sú uzavreté, všetko dianie niekam smeruje a to, k čomu to všetko ide, k najväčšej dejinnej udalosti, je teraz tu – Spasiteľ hriešnikov skutočne prišiel. Týmto Matúš dáva jasný signál Židom či Nežidom, že to, čo sa stalo s Pánom Ježišom, je naplnenie histórie Izraela a všetkých vyrieknutých prorociev o ňom, ktoré živý a všemohúci Boh zabudoval do Písma.

Dva typy prorociev

Teraz sa poďme pozrieť na dva typy prorociev a na to, ako ich Matúš obidvoje spája s Pánom Ježišom. Prvý typ sa týka mudrcov, ktorí sa prišli pokloniť kráľovi Židov. Pozrime sa do 2. kapitoly, 5. a 6. verš.

Herodes si zvolá najvyšších kňazov a učiteľov a vypytuje sa ich, kde sa má narodiť Kristus. Ako sa dá prísť na to, kde sa má Kristus narodiť? Nech už Herodes bol akýkoľvek, mal istú vieru v starozákonné spisy a v Písma, a že ak to v Písmach je, tak kňazi a učители

Izraela to budú vedieť. „*Oni mu riekli V Judskom Betleheme, lebo tak je napísané skrze proroka: A ty, Betleheme, zem Júdova, nijako nie si najmenším medzi vojvodami Júdovými, lebo z teba mi vyjde vodca, ktorý bude pást' môj ľud, Izraela.*“ (Matúš 2:5-6). Je to proroctvo, ktoré bolo vyrieknuté priamo iba o Spasiteľovi, o Božom pomazanom Mesiášovi.

Odpovedajúce miesto je v Micheášovi, kde v 5. kapitole 2. verši čítame: „*A ty, Betlehem, Efrata, prímaly byť medzi tisícami Júdovými, z teba mi vyjde ten, ktorý má byť Panovníkom v Izraelovi, a jeho východiská sú od pradávna, odo dní veku.*“ Čiže veľkňazi, židovskí učenci a poprední mužovia boli schopní dať Herodesovi odpoveď, odkiaľ príde predpovedaný židovský Kráľ. Slová prorokov hovoria, že vyjde z judského mesta Betlehem. Tam bude jeho zemský pôvod. Túto odpoveď dajú Herodesovi a on na základe toho potom dá povraždiť všetkých chlapcov v Betleheme od dvoch rokov nižšie. Toto je história napísaná dopredu. Dokonca Herodes v ňu verí a sa na ňu spolieha.

Toto proroctvo nazveme priame proroctvo, lebo svojím obsahom otvorene do budúcnosti pomenováva nejaký fakt, nejakú skutočnosť, že nastane a to, čo nastane, je priamo prístupné zo samotného proroctva. Iné priame proroctvo je v Izaiášovi 9:6: „*Lebo dieťa sa nám narodilo, syn nám je daný, a kniežatstvo bude na jeho pleci, a nazvú jeho meno: Predivný, Radca, Silný Boh, Udatný Hrdina, Otec Večnosti, Knieža Pokoja.*“ Podobne je priamym proroctvom proroctvo Danielovo, ktorý z proroka Jeremiáša vyrozumel, že babylonské zajatie bude trvať 70 rokov. Jeremiáš hovoril, že 70 rokov bude zem ležať ladom a oddychovať,

kým Izraelci budú slúžiť v Babylone a budú odvrátení do zajatia, lebo zhršili modlárstvom. V Starom zákone je veľa priamych proroctiev.

Popri tom Matúš hovorí, že starozákonné Písma sa plnia ešte aj inými spôsobmi, než len v priamych proroctvách: „*A keď odišli, tu hľa, anjel Pánov sa ukázal vo sne Jozefovi a povedal mu: Vstaň a vezmi so sebou dieťaťko i jeho matku a uteč do Egypta a buď tam, dokiaľ ti nepoviem! Lebo Heródes bude hľadať dieťaťko, aby ho zahubil. A on vstal a vzal so sebou dieťaťko i jeho matku, v noci, a ušiel do Egypta a bol tam až do smrti Heródesovej, aby sa naplnilo, čo bolo povedané od Pána skrze proroka, ktorý povedal: Z Egypta som povolal svojho syna.*“ (Matúš 2:13-15). Opäť Matúš hovorí: *aby sa naplnilo proroctvo*, teda tá istá formulácia je, že sa tu naplňajú starozákonné Písma. Aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze proroka. To je odkaz na Hozeáša 11. kapitolu. „*Keď bol Izrael dieťa, miloval som ho a z Egypta som povolal svojho syna.*“ (Hozeáš 11:1). O kom hovorí Hozeáš? O Izraelovi ako národe. Tu dokonca ani nemáme nejaké proroctvo v zmysle priamej predpovede, ktorá by hovorila o budúcnosti. Je to odkaz na minulosť, lebo hovorí: Pretože som mal rád Izrael, zachránil som ho z Egypta. Izraelci boli vtedy začínajúci národ, boli to potomkovia Jáкова, Izáka a Abraháma a potom odišli do Egypta, a tam sa rozmnožili. A Boh cez proroka hovorí – „*Z Egypta som povolal svojho syna.*“ V tomto zmysle skupinovej národnej adopcie v Starom zákone je Izrael nazývaný synom. Boh sa k národu Izrael správa ako k tomu, s ktorým nakladá ako so svojím vlastným synom, ako s nie-

kým, kto mu patrí ako jeho ľud. Ale Matúš to spojil s tým, že naplnenie tohto sa stalo vtedy, keď sa narodil Pán Ježiš, keď prišiel ten definitívny Boží Syn. Nie inštitúcia, ktorá by naňho ukazovala, či to boli izraelskí králi alebo národ, ale teraz je tu ten jediný, milovaný, jednorodený, jednosplodený, ten, o ktorom sa pri jeho krste povie, že toto je môj milovaný syn, ktorý je už úplne odhalený a uvedený na scénu. Napadne nás otázka, v čom je uložená tá prorocká funkcia, keď Matúš hovorí, že sa naplnilo slovo proroka. Toto teraz skúsme rozriešiť.

Už rozumieme, že Pán Ježiš je nakoniec skutočný plný Syn z Hozeáša 11. kapitoly. Tvrdíme, že v Hozeášovi je to naznačené. Prečo Jákob zišiel dolu do Egypta so svojimi synmi, keď predtým tam už bol najprv Jozef? Lebo išlo o jeho a ich život. Vtedy to bol hlad. Jákob patrilo Bohu a predsa mu išlo o život. Utekal do cudzej krajiny, ale nie do tej, ktorá mu bola sľúbená. Musel zísť do nepriateľskej cudzej krajiny plnej modlárstva, a potom na Boží zásah boli vyvedení von a privedení do svojej zaslúbenej domoviny. Matúš v tom vidí vzor Božieho konania, a tento vzor vzťahuje na Pána Ježiša.

Boh veľa vecí urobil spôsobom, že najprv dá istý vzor, podľa ktorého potom niečo urobí. Matúš príbeh odchodu Jáкова a jeho rodiny do Egypta spája s tým, že ten, ktorý je ten definitívny Boží Syn, zodpovedá tomuto vzoru, lebo sám odchádza do Egypta. Pre ohrozenie svojho života, hoci je Boží, idú mu siahnúť na život, odchádza do Egypta, do cudzej krajiny. Tak ako vtedy pre izraelský národ prišiel v Božom riadení čas vyjsť z Egypta, tak je tomu aj teraz

s Jozefom, Máriou a Ježišom. Anjel sa neskôr opäť zjaví Jozefovi a dá mu pokyn na návrat, lebo už pohynuli tí, ktorí číhali na život dieťaťa – a takto sa naplňuje predchádzajúci vzor. Tento vzor je prorocký, lebo predpovedá budúcnosť, predpovedá istý postup udalostí, ktorý sa opäť zopakuje (Hozeáš 11:1). Tieto typy prorociev môžeme nazvať *vzory*. Vzory, ktoré Boh zabudoval do histórie Izraela, aby sa stali. V Matúšovi si všimneme ešte jedno priame proroctvo a jedno proroctvo typu vzor.

Proroctvo, ktoré je vyložene priame, hoci už malo pôvodne svoje čiastkové naplnenie, je nasledovné: *„Hľa, panna počne a porodí syna, a nazvú jeho meno Immanuel, čo je preložené: S nami Boh.“* (Matúš 1:23). Tu nie je potrebné váhať, to je typická predikcia ešte z Izaiáša. Matúš sa tu vracia k Izaiášovi. Izaiáš 7:14 a potom Izaiáš 9:6 sú dve hlavné pasáže, ktoré predpovedali o Pánovi Ježišovi. Takže typická priama predpoveď, typické priame proroctvo.

A ešte iné proroctvo, ktoré sa plní ako vzor – teda nastáva principiálne zopakovanie udalostí. Nastáva prepojenie toho, čo Boh koná s Pánom Ježišom s tým, čo pôvodne existovalo v národe Izrael. V Matúšovi 2:17-18 je napísané *„Vtedy sa naplnilo, čo bolo povedané od proroka Jeremiáša, ktorý povedal: Hlas bolo počuť v Ráme, nárek a plač a mnoho kvílenia: Ráchel, oplakávajúca svoje deti, a nedala sa potešiť, lebo ich niet.“* V prvotnom kontexte je toto proroctvo spojené s tým, že prídu Babylončania a odvedú súcich židovských mládencov do hrozného zajatia, kým iných zase pobijú. Jeremiáš hovorí o udalostiach, kedy Izraelskí trpeli vo svojej vlastnej

zemi, a trpeli preto, lebo vtedy pôvodne nereagovali na Božie volanie k pokániu, a navyše aj ich vlastní vodcovia im spôsobili toto utrpenie, lebo králi sa nekajali, a tak ďalej. Matúš teraz hovorí: toto sa plní opäť a teraz cez Pána Ježiša. Lebo z ruky Herodesa zomierajú židovské deti v Betleheme a ich matky plačú, lebo sú povražené ich deti a deje sa to uprostred Izraela, je to uprostred Božieho ľudu. Matúš hovorí: tu sa niečo deje, tu sa niečo plní, tu sa opakuje opäť istý vzor, a to proroctvo sa naplňa tým konečným, finálnym, definitívnym spôsobom. Toto tiež môžeme vidieť v Matúšovi 1 a Matúšovi 2.

Na začiatku článku sme začali skladať chronológiu narodenia a kľúčové momenty zo života Pána Ježiša. Mocné opisy Božieho Syna v Písme hovoria o jeho večnej Božej prirodzenosti. Tento, a nikto iný, sa teraz narodil ako človek, stal sa človekom. Uprostred toho môžeme len žasnúť a vidieť v Matúšovi a v Lukášovi, že Boh má plán, nekoná náhodne, ale udalosti príchodu a narodenia Ježiša Krista sú predpovedané dávnymi prorokmi.

V závere si všimnime ešte jeden detail, na ktorý poukazuje aj Matúš a aj Lukáš

Vyjdriť to v dnešnej modernej terminológii – Pán Ježiš má len biologickú matku. Nemá biologického otca a jeho príchod na túto zem bol celkom zázračný. Z toho zázraku povstalo normálne tehotenstvo – prešiel celým vývinom v Márii a bol také dieťa ako každé iné. Samozrejme, že Jozef mal rád Ježiša a Jozef v tejto rodine fungoval ako jeho zemský otec. Pán Ježiš sa poddával ako Márii, tak aj Jozefovi ako rodičom.

Oboch mal v úcte a oboch rešpektoval a predsa evanjelisti dbajú o to, aby bolo jasné, že mal len jedného biologického rodiča – matku: „*Jakob splodil Jozefa, muža Márie, z ktorej sa narodil Ježiš, zvaný KRISTUS.*“ (Matúš 1:16). Po ľudskej línii sa Ježiš narodil z Márie. Tento detail je dôležitý. Jozef je tu dôležitý, lebo bol jej muž, ale nehral priamo úlohu v tom, že bol Pán Ježiš splodený a narodil sa, priamo v tom nezohral úlohu ako biologický otec.

V Evanjeliu podľa Lukáša 3:23 je opis začiatku verejnej služby Pána Ježiša a ten začína uvedením jeho rodokmeňa: „*A on, Ježiš, začínajúc kázať mal tak asi tridsať rokov, súc, ako sa myslelo, synom Jozefovým, ktorý bol Héliho...*“ Teda verejná mienka bola, a každý predpokladal, že jeho matka je Mária a jeho otec je Jozef – tak, ako každý iný má zemského otca a matku.

Proroctvo z Izaiáša je: Hľa panna počne a porodí. Preto hovoríme, že Pán Ježiš bol splodený v panne alebo z panny, teda pri jeho splodení nebol biologický otec a klasický spôsob, ako muž so ženou sa dajú dokopy a potom sú z toho deti. Takže to druhé, čo si pamätajme, je: Pán Ježiš je počatý z panny, je narodený z panny.

Ale zostáva Mária aj naďalej a navyždy pannou? Nie! A podľa čoho to vieme? Lebo Ježiš mal súrodencov, a to vieme z Písma. V samotnom Matúšovi 1:25 sú naznačení ďalší fyzickí Pánovi súrodenci, deti Márie a Jozefa: „*Ale jej nepoznal, dokiaľ neporodila svojho prvorodeného syna a nazval jeho meno Ježiš.*“ No a samozrejme výraz „poznať“ je odkaz na intímny kontakt medzi manželmi. To nie je o tom, že nevedel,

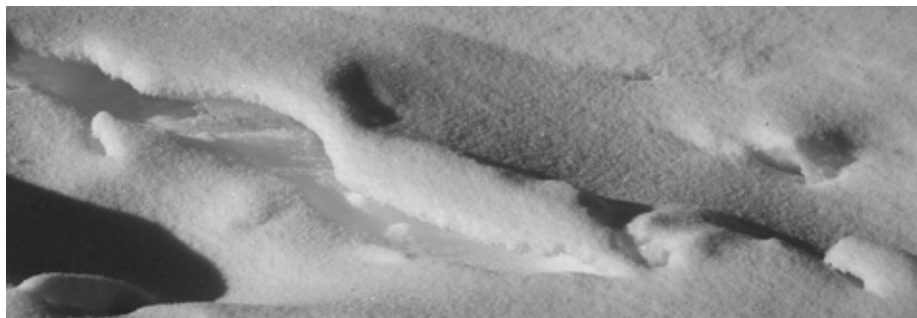
že Mária existuje až do času narodenia Ježiša. To je biblický jazyk, ktorý buduje na hebrejských ideách, ako ich máme v Starom zákone, a toto vyjadrenie znamená, že po narodení Ježiša, Máriinho prvorodeného, už ďalej žili normálny manželský život. Slovné spojenie *dokiaľ neporodila svojho prvorodeného*, teda toho, ktorý sa prvý narodil, prirodzene poukazuje na poradie: Najprv Ježiš a potom prišli ostatné deti. Ani to neuberá na zázračnosti narodenia Pána Ježiša Krista, ktorý je prvorodený syn Márie, ktorá bola panna až dovtedy, kým Jozef s ňou nezačal žiť prirodzený a normálny manželský život.

Žasneme nad tým, že kto Pán Ježiš je sám v sebe. Prišiel sám Boží Syn a stal sa človekom. Žasneme nad tým, že sa tak ponížil: „*ale vzdal sa hodnosti, stal sa sluhom, sa ponížil*“ (Filipským 2:7)

a apoštol Pavol uvádza, že sa ponížil *až po smrť, až po smrť kríža*. Uvedomujeme si to poníženie? Ten, skrze ktorého bolo všetko stvorené, ten, ktorý bol od večnosti, uteká do Egypta, lebo Herodes mu siaha na život. Ten, ktorý všetko vlastní, sa narodil v maštali v Betleheme, lebo inde nemajú pre neho miesta, nikde inde ich nemôžu prichýliť. Ten, ktorý je všetkého Pánom a všetkého Kráľom, ten žije ako obyčajný Izraelčan, ako jeden z ľudu, v chudobnej rodine, bez všetkých možných vymožeností, ktoré má kráľ Herodes, a ktoré majú všetci iní panovníci a elita Izraela. Toto je evanjelium, toto je tá dobrá správa. Preto Matúš a Lukáš začínajú správou o jeho počatí a narodení. Toto je náš Pán, toto je Pán Ježiš. V takého veríme, takého ho máme opísaného v evanجليách a takého ho musíme hlásať.

Ján Šichula

1 Výrazom „prorocké vzory“ označujeme také udalosti, postavy či inštitúcie v dejinách Starej zmluvy, ktoré nejakým spôsobom poukazujú na budúce udalosti, postavy či inštitúcie, ktoré, keď raz nastanú, presiahnu svojou podstatou pôvodné vzory, hoci zároveň sa na ne budú v mnohom podobat'. Príkladom takéhoto prorockého vzoru je udalosť, keď bol izraelský národ oslobodený z egyptského otroctva, ktorá poukazuje na to, ako je človek v momente uverenia v Krista oslobodený z otroctva hriechu a skazy. Niekedy sa tieto „prorocké vzory“ označujú v kresťanskej literatúre aj ako „typologické proroctvá“ (grécke slovo *týpos* sa dá preložiť ako vzor, príklad, model, štandard, a napr. v Rímskym 5:14 je preložené ako obraz). V tomto článku sme zvolili výraz „prorocké vzory“, lebo slovo „vzor“ dobre zachytáva ideu poukazovania a očakávania nejakej budúcej udalosti či skutočnosti.

Tézy o Božom mene JHVH v Starom a Novom zákone

Poznámka redakcie: V 11. čísle časopisu *Solas* boli uverejnené dva články o Božích menách. Tieto články sa dotkli aj Božieho mena JHVH (pozri *Solas* číslo 11, leto 2011, str. 31-41). Po distribúcii čísla došli do redakcie nespokojné reakcie od dvoch skupín, ktoré zastávajú striktnú záväznosť mien JHVH i *Jehošúa* (podrobnejšie sú tieto postoje vysvetlené nižšie). V tomto čísle na stranách 11 až 29 uverejňujeme stanovisko k týmto reakciám. Články reagujú na veľkú časť tvrdení týchto skupín s konkrétnym záverom: *Sú neopodstatnené!* V tomto článku pozornosť je venovaná iba menu JHVH. Otázka mien *Jehošúa*/*Ješúa* je spracovaná v ďalších článkoch.

Úvod a vysvetlenie terminológie

1. Pri dôkladnom širšom pozorovaní spája tieto skupiny v prvom rade striktný postoj, že kresťania sú po Letniciach povinní používať meno JHVH na označovanie pravého Boha. Niektoré skupiny navyše k menu JHVH zastávajú postoj, že kresťania nemajú volať Božieho Syna menom *Ježiš* (či príslušným slovom v rodnom jazyku), ale hebrejským *Jehošúa* alebo *Ješúa*. (Tieto slová budú vysvetlené v samostatnom dokumente spolu s analýzou tvrdení týchto skupín.) V ďalšom texte budeme tieto skupiny označovať ako „skupiny záväznosti mena JHVH“ a ich učenie ako „učenie o záväznosti mena JHVH“, resp. to isté vo vzťahu k menu *Jehošúa*. V zahraničnej literatúre sa takého prúdu niekedy označujú aj ako „hnutia svätého mena“. Na Slovensku sú mi známe dve skupiny, ktoré zastávajú ako záväznosť mena JHVH, tak i mena *Jehošúa*.

2. Tieto skupiny treba odlišovať od náboženskej spoločnosti Svedkovia Jehovovi, ktorá má okrem záväznosti mena JHVH mnoho ďalších sebe vlastných učení. Medzi najzávažnejšie

odklony Svedkov Jehovových patrí iná autorita (nielen Písmo samotné) a iné evanjelium (nie Kristovo dokončené dielo, ale zmiešanina viery a skutkov navyše s úplne rozmazaným a prekrúteným učením o ospravedlnení a jeho dôsledkoch). Tento článok sa týka aj ich učenia, ale iba o mene JHVH.

3. Väčšina bodov sa týka rôznych prúdov s takýmto chápaním. Pokiaľ sa nejaký bod týka vyložene len učenia Svedkov Jehovových, bude to priamo uvedené.

Hebrejské Božie meno JHVH a jeho pôvodná výslovnosť

1. Podľa môjho najlepšieho poznania dodnes neexistuje definitívny a nepochybniteľný argument v prospech jednej z viacerých možných výslovností Božieho mena JHVH. Maximálne sa k nejakej výslovnosti môžeme prikloniť. Skupiny zastávajúce záväznosť mena JHVH neraz vedú spory aj medzi sebou o presnú formu výslovnosti mena JHVH. Celé to v mnohom pripomína „hádky o slová“, ktoré spomína Pavol v 1. Timoteovi 6:4.

2. Dnes celosvetovo existujú – podobne ako v iných jazykoch – viaceré dialekty

hebrejčiny, ktoré sa líšia aj výslovnosťou. Je vysoko pravdepodobné, že hebrejský jazyk mal od začiatku rôzne dialekty, čo je univerzálny jazykový jav. O to prekvapujúcejšie znejú tvrdenia, že niekto nad všetky pochybnosti zistil a ustanovil, ako sa toto meno pôvodne vyslovovalo, keď zaznelo prvýkrát na tejto planéte.

3. Je nezodpovedné vyhlasovať dogmatické a záväzné závery o tom, ako presne sa vyslovovalo slovo, ktoré sa pôvodne zapisovalo bez samohlások a od jeho prvého výskytu nás delia tisícky rokov.

4. Je nezodpovedné až sektárske tlačiť na svedomie kresťanov kvôli jednej možnej výslovnosti mena JHVH a nezmyslene systematicky haníť kresťanov, ktorí si ponechali slobodu používať Božie meno JHVH v rôznych možných výslovnostiach.

5. Pokladáme za nezdravé, ak niektoré spoločnosti zaviedli ako článok viery na úrovni veľkých doktrín Písma (napr. autorita Biblia, zástupná obet' Pána Ježiša, spasenie milosťou skrze vieru, atď.) záväznosť používania mena JHVH, či dokonca jeho presnú výslovnosť, ako záväznú pre pravoverné kresťanstvo.

6. Prístup spoločnosti Svedkov Jehovových vyznieva až komicky. Na jednej strane silne zastávajú výslovnosť „Jehova“ (v anglickej literatúre píšú „Jehovah“), ale anglicky hovoriaci Svedkovia si Božie meno jednoducho poangličtili na „džehova“. Pravdepodobnosť, že Božie meno JHVH sa pôvodne vyslovovalo „džehova“, pokladáme za blížiacu sa k nule. Už len samotný fakt, že rodný jazyk u každého človeka veľmi ovplyvňuje výslovnosť cudzích slov, by mal byť dostatočnou brzdou na to, aby sme sa zdržali robiť z výslovnosti slova JHVH meradlo pravovernosti jednotlivých kresťanov.

7. Odmietame teda tieto a im podobné tvrdenia, ktoré sú typické pre tzv. skupiny záväznosti mena JHVH.¹

8. Celé tieto spory o výslovnosť mena JHVH silne pripomínajú smutnú občiansku vojnu v Izraeli z čias sudcu Jefteho (udalosti sú zachytené v knihe Sudcov 12:1-7). Efraimskí mužovia, ktorí sa chceli útekom zachrániť, boli podrobení skúške výslovnosti slova „šibbolet“ zo strany Gileáďanov – tí vo vojenskom strete ovládli brehy Jordánu, ktoré dovtedy patrili Efraimovi. Bol rozdiel, ako tieto dva kmene vyslovovali to isté slovo, a podľa toho Gileáďania vedeli, že niekto chce klamlivo zatajiť svoju identitu Efraimčana. Celé to skončilo strašným krvipreliatím medzi Izraelitmi. Je zarmucujúce, aké spory sa vedú aj medzi kresťanmi (sem nerátame Svedkov Jehovových) o výslovnosť hebrejského slova JHVH.

Božie meno JHVH v ére Starého zákona

1. V hebrejských spisoch Starého zákona sa Božie meno JHVH naozaj vyskytuje takmer 7 000-krát (konkrétne vo vydaní Biblia Hebraica Stuttgartensia je to presne 6 828-krát).

2. Počas éry Starej zmluvy plnilo Božie meno JHVH jedinečnú funkciu ako vytyčovacie meno v kontraste k všetkým iným tzv. božstvám okolitých národov (v skutočnosti k modlám). Zároveň toto zvláštne Božie meno vystupovalo ako skratka či zhrnutie Božích jedinečných atribútov a Božieho spasiteľného konania.

3. Slovenské preklady zväčša meno JHVH v spisoch Starého zákona nahrádzajú slovom „Hospodin“. Táto skutočnosť má svoje historické dôvody, pričom do veľkej miery tento prístup odráža samotnú prax Pána Ježiša i jeho apoštolov.

4. Nezavrhujeeme tézu, že lepšie by možno bolo používať v prekladoch Starého zákona označenie Božieho mena JHVH v znení nejakej novej výslovnosti, napr. Jahve či Jehova. Odmietame ale prístup, ktorý takúto ideu stavia do popredia a tým deformuje priority v službe cirkvi.

5. Sme presvedčení, že preklady, ktoré uvádzajú „Hospodin“ či „Pán“, sú pre dnešnú službu cirkvi postačujúce. Ako lepšiu cestu vidíme vyučenie kresťanov o tejto téme, či už vo forme kázni alebo literatúry.

6. Pokladáme za nesprávne a neférové označovať slovo „Hospodin“ ako prezývku, akoby išlo o nejaké hanlivé označenie.

7. Čo je potrebné, nie sú ani tak nové preklady, či opravené vydania, ale zodpovedné vyučovanie, ktoré vysvetlí funkciu mena JHVH v spisoch Starého zákona a ukáže na situáciu v časoch Novej zmluvy.

8. Slovo „Hospodin“ je úctivé slovo a svojím významom celkom dobre korešponduje s tým, ako sa v prvom storočí používalo na označenie Boha slovo *Kýrios* (zvyčajne prekladané ako Pán).

9. Keď kresťania označujú Boha slovom Hospodin a chápu, že toto slovo zastupuje dávne hebrejské meno JHVH, ich prax nie je o nič odlišná od praxe Židov prvého storočia, i apoštolov a tiež i samotného Pána Ježiša.

Božie meno v ére Nového zákona

1. Tak ako je fakt, že v pôvodných hebrejských textoch Starého zákona sa Božie meno JHVH vyskytuje takmer 7 000-krát, tak je rovnako faktom, že meno JHVH sa nevyskytuje nikde v spisoch Nového zákona.

2. Nepopierame, že skrátene a odvodene formy zápisu Božieho mena sa

zopárkrát v spisoch Nového zákona vyskytujú ako súčasť zloženín – najznámejším príkladom je slovo *haleluja* (doslova „chváliť JHVH“; „ja“ na konci je skrátenejšia forma Božieho mena JHVH). Božie meno v týchto zloženinách je ale skôr rudiment či pozostatok, a vôbec nie je jasné, či sa rátať s tým, či si kresťan z pohanov v prvom storočí bude pri slove „haleluja“ uvedomovať, ako toto slovo vzniklo. Tak alebo tak, ani v najmenšom to nemeňte skutočnosť, že samotné Božie meno JHVH nemáme v spisoch Nového zákona ani raz.

3. Večný Boh zvrchovane riadil proces histórie tak, že vtedajšiu židovskú prax nevyslovovať Božie meno JHVH, ale nahrádzať ho pri čítaní biblických textov či rozhovoroch, zužitkoval ako platformu pre uvedenie svojho Syna do sveta. Takto sa meno Ježiša, Božieho Syna, v terajšej ére Cirkvi dostalo do popredia a bolo, je a má byť pre tento čas ohlasované ako *meno nad každé meno*.

4. V židovskej praxi sa často meno JHVH pri čítaní biblického textu nahrádzalo slovom *Adonai*, ktoré znamená „Pán“. Je to úctivý titul a očividne nikto v prvom storočí to nepovažoval za znevažovanie Boha či jeho mena. Nový zákon neobsahuje ani za zrníčko dôkazov, že by Pán Ježiš či jeho apoštoli proti tejto vtedajšej praxi mali námietky.

5. V Biblii máme precedensy o tom, že Boh môže najprv ustanoviť svojím príkazom nejakú prax či inštitúciu a potom ju priviesť do úzadia či až k zániku. Príkladom toho je chrám v Jeruzaleme. Hoci vznikol na Boží pokyn za éry kráľa Šalamúna, predsa bol nakoniec v oznámenom Božom súde proti izraelskému národu zničený v roku 70 po Kr. Podobne je to aj s levitským kňazstvom

a množstvom iných obradných ustanovení z Mojžišovho zákona.

6. Celkovo sa dá povedať, že Božie meno JHVH bolo špeciálne spojené s érou Mojžišovej zmluvy a Mojžišovho zákona, a tak sa niet čo diviť, že s príchodom Novej zmluvy nastala aj zmena ohľadom funkcie Božieho mena JHVH.

Vtelenie Božieho Syna a zásadný krok zo strany Boha Otca ohľadom jeho mena JHVH

1. Boží Syn (Logos) už vo večnosti mal v sebe Božie meno (Exodus 23:21) a vlastnil atribúty Boha Otca.

2. Od okamihu vtelenia sa dá povedať, že Pán Ježiš je stelesnením Božieho mena JHVH. Toto sa dá silne uvidieť z Jánovho evanjelia (a tiež i z Matúšovho) a ďalej to potvrdzuje a vysvetľuje, prečo sa v Novej zmluve dostáva do popredia meno Pána Ježiša, ktorý po svojom vyvýšení na Boží trón vykonáva voči cirkvi i svetu všetky božské funkcie.

3. Ako od večnosti, tak i počas pozemského života nesie v sebe Božie meno. To vidíme napr. v Jánovi 8:58.

4. Viaceré pasáže Nového zákona (napr. Skutky 2:33-36; Rímskym 10:9-13 a zvlášť Filipským 2:5-11) ukazujú, že od okamihu, kedy sa Pán Ježiš posadil na Boží trón, výkonne prešli na neho plné jahvistické výsady a jeho meno je nad každé meno, čo sa vyjadruje tým, že pred jeho menom je titul „Pán“. Slovo „Pán“, v plnom oslovení „Pán Ježiš Kristus“, teda funkciou zodpovedá tomu, akú funkciu plnilo meno JHVH v ére Starej zmluvy. Rozdiel oproti ére pred Synovým vtelením je ten, že Syn nielen že má v sebe Božie meno (to platilo od večnosti), ale je aj v popredí všetkého diania a v prvom rade sa ľudia majú dozvedieť o Božom Synovi a jeho vznešenom mene

Pán Ježiš Kristus a potom následne byť podrobne vyučení o všetkých božských osobách a veľkom pláne spasenia.

5. Absencia Božieho mena JHVH ako označenia Boha a Otca v spisoch Nového zákona je teda úplne podľa Božieho plánu a dokonale zapadá do etapy oslávenia Božieho Syna.

6. Celá realita výsad a atribútov Boha Izraela, ktorá bola v ére Starej zmluvy oznamovaná cez Božie meno JHVH, je v ére Novej zmluvy oznamovaná a sústredená v mene Pána Ježiša Krista. Týmto netvrdíme, že meno Ježiš znamená jednoducho JHVH, ani netvrdíme, že Ježiš je nové meno pre Boha Otca, ale tvrdíme, že titul Pán, ako prislúcha Ježišovi Kristovi, je funkciou ekvivalentný menu JHVH používanom v Starom zákone.

7. V skutočnosti správne Božie meno JHVH používajú tí, ktorí ho vidia celé prítomné v Pánovi Ježišovi Kristovi a Krista v plnosti ohlasujú, a nie tí, ktorí lipnú na používaní nejakej verzie výslovnosti mena JHVH, akoby Kristus nikdy neprišiel a nikdy nebol oslávený a nikdy sa neposadil po Otcovej pravici.

8. Navyše sa dá povedať, že ak by v prvom storočí a ďalej bolo primárne či vôbec bežne používané Božie meno JHVH, viedlo by k značnej prekážke pri zvestovaní evanjelia a Kristovho osláveného Panstva. Ktoré meno by potom bolo nad každé meno? Bolo by to meno JHVH alebo meno Ježiš, keď ho vidíme ako skratku celého vznešeného pomenovania Pán Ježiš Kristus?

9. Celkovo teda ako spisy Nového zákona, tak i priebeh Božieho plánu spasenia a celistvé biblické učenie o osobe a diele Pána Ježiš Krista stoja proti hypotéze, že kresťania prvého storočia označovali pravého Boha výlučne, či hoci len dominant-

ne, menom JHVH. Prikláňame sa k tomu, že tak robili len zriedkavo, ak vôbec.

Božie meno a budúci vek po tisícročnom kráľovstve

1. Sme presvedčení, že stav, ktorý predkladáme, zostane v platnosti najmenej do skončenia tisícročného kráľovstva Krista a jeho vykúpených svätých.

2. Tézy, ktoré predkladáme, nechávajú priestor, že po tom, ako Syn odovzdá Otcovi kráľovstvo, Boh Otec sám oznámi svoje nové meno alebo nastane éra exkluzívneho používania mena JHVH alebo bude známy pod všetkými menami, akými sa kedy dal poznať. V Písme nevidíme výpovede, podľa ktorých by sa dala táto vec už teraz rozhodnúť. Zostáva len trpezlivo čakať.

Božie meno JHVH a spisy Nového zákona

1. Odmietame tvrdenie niektorých skupín, že hneď po apoštolskej ére došlo k takému pozmeneniu spisov Nového zákona, kedy z nich boli odstránené všetky výskyty Božieho mena JHVH.

2. Sme presvedčení, že ak by vyššie zmienené tvrdenie bolo pravdivé, zásadným spôsobom to spochybňuje Božiu zvrchovanú schopnosť a vôľu zachovať verne svoje slovo pre všetky ďalšie generácie. Takéto tvrdenie tiež otvára smrtiacu otázku, aké ešte iné učenie či pravda o Bohu bola možno pozmenená spolu s učením o používaní Božieho mena.

3. Z éry prvých storočí máme viac ako 5 000 rukopisov Nového zákona alebo ich častí a ešte ďaleko väčšie množstvo citátov v rôznej literatúre tých čias. Žiadny takýto zdroj Božieho mena JHVH neobsahuje. Navyše ani jeden dobový kresťanský spis nespomína

nejakú kontroverziu ohľadom záväznosti používania Božieho mena JHVH. Toto svedectvo pokladáme za zdrvujúce spochybnenie celej tézy, že kresťania prvého storočia exkluzívne či dokonca prioritne označovali Boha menom JHVH.

4. Pokladáme za zmýlenú a škodlivú snahu niektorých skupín vkladať na rôzne miesta v Novom zákone Božie meno JHVH bez toho, aby takýto úkon bol podopretý svedectvom rukopisov. Takéto svojvoľné vkladanie Božieho mena JHVH do spisov Nového zákona v konečnom dôsledku zastiera zámer biblických autorov vyvýšiť a postaviť do stredu meno Pána Ježiša Krista.

5. Sme presvedčení, že kresťanské učenie (či teológia ako moderný výraz pre ucelený súbor myšlienok odvodených z Písma o danej téme) musí vždy vychádzať z biblického textu, ktorý reálne existuje vo forme dochovaných rukopisov.

6. Pracovný postup, kedy sa na základe už existujúcej teológie menia biblické texty, pokladáme za smutný ekvivalent (akokoľvek by bol dobre mienený) toho, čo sa vo vedeckej, štatistickej či súdnej praxi nazýva aj vyrábanie, či pozmeňovanie, či falšovanie dôkazov.

7. Kresťanské učenie musí vždy rešpektovať princíp *najprv rušeň a potom vagón*, čiže najprv biblický text, ako reálne existuje, a až potom učenie, ktoré je na tomto texte vystavané. Je neprípustné, aby si ktokoľvek na obhajobu nejakého učenia upravoval znenie biblických textov.

Kresťania po Letniciach a používanie Božieho mena JHVH

1. V tejto dobe má byť pravý a živý Boh ľuďom známy v prvom rade ako

„Boh a Otec Pána Ježiša Krista“. Toto je primárne označenie Boha v Novom zákone a sme presvedčení, že to tak má byť aj v bežnej praxi kresťanov.

2. Kresťania majú slobodu používať meno JHVH v rôznych fonetických zneniach ako v modlitbe, tak i v rozprávaní o Bohu, tak i v literatúre, rovnako ako sú slobodní používať iné biblické mená Boha, ktorými sa nám kedy predstavil.

3. Spisy Nového zákona a ďalšie písomnosti či artefakty poapoštolskej éry dávajú jasné svedectvo, že používanie mena JHVH muselo byť maximálne ak, tak okrajové. Rozhodne nemalo žiadny dopad na texty Nového zákona a fungovanie kresťanov.

4. Kresťania teda nie sú povinní používať meno JHVH ako exkluzívne pomenovanie pravého Boha. V tejto ére Novej zmluvy na toto meno treba pozeráť ako na jedno z viacerých mnohých Božích mien a zvlášť si treba uvedomiť presunutie funkcie tohto mena do titulu „Pán“ ako patrí Ježišovi Kristovi.

Meno JHVH a spolunažívanie rôznych skupín kresťanov

1. Rešpektujeme skupiny kresťanov, ktoré buď samé vytvorili preklady, kde v Starom zákone používajú nejaké možné znenie mena JHVH alebo prípadne upravili (predpokladáme, že s povolením autorov) nejaký už existujúci preklad. Nemôžeme však prijať ich obvinenia, že skupiny, ktoré fungujú napr. na prekladoch so slovom Hospodin zneuctujú Boha a jeho meno. Takéto obvinenie potom padá rovnako na Pána Ježiša

i na jeho apoštolov, ktorí nikde v Novom zákone meno JHVH nepoužívajú.

2. Odmietame ako škodlivé snahy vkladať Božie meno JHVH do spisov Nového zákona pre dôvody opísané vyššie.

3. Sme presvedčení, že prostriedky kresťanov by sa radšej mali sústrediť na priority, ako sú evanjelizácia, zakladanie zborov a budovanie Kristovho tela, než na kampane o problematike Božieho mena JHVH.

4. Bez ohľadu na to, aký preklad daný zbor používa, je dobré, ak učitelia v cirkvi aspoň v rozsahu toho dokumentu (prekladu) kresťanov vyučujú základné pravdy o Božom mene JHVH a o jeho úlohe v dejinách spasenia.

5. Keďže Písmo nezaväzuje kresťanov Novej zmluvy používať slovo JHVH ako exkluzívne Božie meno (to nijako neobmedzuje možnosť používať ho ako jedno z tých, pod ktorými je pravý Boh známy), a keďže takéto postojie sú navyše v rozpore s učením Nového zákona, voláme kresťanov, ktorí zastávajú takéto postojie, aby od nich upustili a nevytvárali rozdelenia a napätia tam, kde to vôbec nie je potrebné.

Odporúčané zdroje na ďalšie štúdium

www.tetragrammaton.org – asi najkompletnejšia stránka na tému Božieho mena JHVH v spisoch Starého i Nového zákona (v angličtine).

www.sacrednamemovement.com – veľmi dobrá analýza tzv. hnutia svätého mena (v angličtine).

Ján Šichula

1 „Skupiny záväznosti mena JHVH“ je zastrešujúci výraz pre rôzne skupiny, ktoré prichádzajú s dvojakým tvrdením: (1) že kresťania dnes sú povinní Boha striktno oslovovať menom JHVH a (2) zvyčajne majú nejakú svoju verziu výslovnosti, ktorú presadzujú ako jedinú správnu.

Vznešené meno Pána Ježiša Krista

Poznámka autora: Tento článok vznikol ako študijná pomôcka a príloha k článkom: „*Tézy o Božom mene JHVH v Starom a Novom zákone*“ (strany 11 až 17) a „*Analýza tvrdení o záväznosti používania hebrejského mena Jehošúa ako pomenovania pre Pána Ježiša Krista*“ (strany 23 až 28) napísaných pre časopis *Solás* č. 13. Témou prvého je záväznosť Božieho mena JHVH v období po Letniciach a témou druhého je záväznosť mena *Jehošúa* ako označenie Božieho Syna. Tento článok o vznešenom mene *Pán Ježiš Kristus* je však zostavený tak, aby mohol byť užitočný aj úplne nezávisle od týchto dvoch článkov. Čo sa týka formy, článok je napísaný vo forme tézovitých výpovedí rozdelených do prehľadných častí.

Úvodné konštatovania

1. Mocný a živý Boh sám dáva vo svojom slove veľký dôraz na porozumenie – to znamená, že Písmo nám je užitočné vtedy, ak mu človek aj správne rozumie (tento princíp vidíme napr. v Markovi 13:14; 1. Korintským 14:92 či 2. Timoteovi 2:7), lebo vtedy ho Duch Svätý používa, či už za účelom obrátenia alebo duchovného rastu. Božie slovo teda nepôsobí v našom živote nejakou abstraktne, či mechanicky na úkor správneho porozumenia – myseľ musí uchopiť význam, aby sa potom mohla vôľou poddať a človek správne konal a žil. Práním autora je, aby tento článok pomohol k správneho chápaniu vznešeného mena Pána Ježiša Krista a k posilneniu viery tých, ktorý ho vyznávajú ako svojho záchrancu.

2. V ďalšom je prehľadne vysvetlený význam všetkých troch zložiek mena Pána Ježiša Krista. Meno Pána Ježiša je slávne a dôležité, je to jediné meno, ktorým môžu byť ľudia spasení (pozri Sk 4:12) a je to tiež meno, ktoré je od chvíle oslávenia Krista meno nad každé meno (pozri napr. Filipským 2:9 a Efez-

ským 1:21). Preto je nanajvýš dôležité správne chápať význam tohto mena.

Stručné vysvetlenie mena „Ježiš“

1. Slovo „Ježiš“ je poslovenčenou verziou mena, ktoré Mária a Jozef na príkaz anjela dali Božiemu Synovi ako ľudské meno pri jeho narodení (pozri Matúš 1:16, 21, 25). V gréckom jazyku sa toto meno píše Ἰησοῦς a fonetický prepis do slovenčiny je *Jésús*.

2. Grécke meno *Jésús* je ekvivalentom hebrejského mena *Jehošúa* či jeho skrátenej formy *Ješúa*. Hebrejské *Jehošúa* v sebe obsahuje časticu Božieho mena JHVH a dá sa preložiť ako „Boh JHVH je spasenie“. Príkladom postáv v Starom zákone s týmto menom je napr. Jozue, ktorý voviedol ľud do zaslúbenej zeme po smrti Mojžiša (Jozua 1:1) alebo veľkňaz Jozua, ktorý žil za éry proroka Zachariáša a podieľal sa na obnove jeruzalemského chrámu po návrate z Babylona.

4. Toto zemské meno Ježiš nebolo v Starom zákone priamo prorocky oznámené, hoci istý náznak môže byť v uložený v tom, že po Mojžišovi (cez ktorého

prišiel zákon a predsa Izraeliti nevošli do zaslúbenej krajiny) nastúpil *Jozua* (čiže hebrejsky *Jehošúa*, po grécky *Jésús* a po slovensky *Ježiš*, ktorý nakoniec ľud voviedol). Ešte väčší prorocký poukaz môže byť uložený v tom, že v Zachariášovom videní je to práve veľkňaz *Jozua*, ktorý je poverený zvláštnymi výsadami a úlohami spojenými s obnovou Božieho chrámu (pozri Zachariáš 3:7).

4. Tým, že Boží Syn si pribral popri svojej božskej aj 100 % ľudskú prirodzenosť, bolo namieste, aby mal aj nejaké ľudské meno, ktoré jednak vyjadrí jeho pravé človečenstvo (v tom čase to bolo relatívne bežné meno a navyše toto meno niesli viaceré pobožné postavy zo Starého zákona) a zároveň toto meno poukáže na unikátnosť jeho života a cieľa toho, prečo prišiel (Boh JHVH je prítomný vo svojom Synovi a celý plán spasenia sa realizuje cez Syna, čo mocne vidieť napr. v Matúšovi 1:21 až 23).

5. Pretože aj rôzni iní ľudskí súčasníci Pána Ježiša sa mohli práve takto volať a aj volali, bolo potrebné isté spresnenie. Najčastejšie mená v 1. storočí v Izraeli sa spresňovali, buď poukazom na miesto, kde človek vyrástol (napr. „Ježiš z Nazareta“ v Skutkoch 10:38) alebo poukazom na remeslo, či mená rodičov alebo súrodencov (napr. Marek 6:3).

Stručné vysvetlenie mena „Kristus“

1. Slovo Kristus je poslovenčenou verziou gréckeho výrazu *Christós*, ktorý doslova znamená „pomazaný“.

2. Hebrejské slovo, ktoré zodpovedá gréckemu *Christós* je *Mašiách*, a rovnako ako grécky výraz znamená „pomazaný“. Medzi najznámejšie starozmluvné výskyty tohto výrazu patria Žalm 2:2

a Daniel 9:25 až 26 (tieto aj prorocky poukazujú na Pána Ježiša Krista).

3. V ére Starej zmluvy boli pomazaní králi (napr. Dávid v 1. Samuelovej 16:13 a potom znovu v 2. Samuelovej 5:3), kňazi (na začiatku Áron a jeho synovia, ako to vidíme v Exodus 28:41) a tiež i proroci (to vidíme napr. v prípade, kedy Eliáš pomáže Elizea v 1. Kráľov 19:16).

4. Výsledkom aktu pomazania bolo oddelenie pre špeciálne poslanie a nariadenie, že na danom človeku spočíva Božie požehnanie, či prítomnosť, či poverenie, resp. drahocenný Svätý Duch.

5. Príležitostne boli pomazávané aj neživé predmety, ktoré sa aktom pomazania oddeľovali pre špeciálny účel (napr. Exodus 30:22-33).

6. V živote vteleného Božieho Syna sa vyplnilo proroctvo o pomazanom služobníkovi, ako ho máme oznámené v Izaiášovi 61:1. Tu je veľmi dôležité si povšimnúť, že pomazanie Ježiša nevykonal žiadny ľudský sprostredkovateľ, ale sám nebeský Otec. To najlepšie a najväčšie pomazanie si totiž nechal pre svojho milovaného Syna.

7. Moment, kedy u Ježiša nastalo pomazanie (teda jeho verejné uvedenie do úradu Spasiteľa z poverenia Boha Otca na rozdiel od toho, že od večnosti mal Otec plán poslať Syna svetu za Spasiteľa), je krst od Jána Krstiteľa (pozri Matúš 3:16), lebo vtedy na Pána Ježiša zostúpil Svätý Duch a zmocnil ho do následnej služby (konanej v ľudskom tele), ktorá vyvrcholí zástupnou smrťou na kríži. Dôkazom tohto pomazania boli zázraky a divy, ktoré Kristus konal. Po tejto linke sa vyjadrujú apoštoli v knihe Skutkov (napr. Skutky 4:27) a toto

spomenul apoštol Peter vo svojej kázni v dome rímskeho vojaka Kornelia (pozri Skutky 10:38).

8. Zároveň sa ale dá povedať, že Kristovo nanebovstúpenie a posadenie sa po Božej pravici predstavuje isté stvrdenie či zavŕšenie jeho pomazania. To vidíme v Petrovej kázni na Letnice, keď hovorí „*Nech teda vie istotne celý dom Izraelov, že i Pánom i Kristom ho učinil Boh, toho Ježiša, ktorého ste vy ukrižovali!*“ (Skutky 2:36).

9. Oslovenie „Kristus“ ako súčasť vznešeného mena „Pán Ježiš Kristus“ teda poukazuje na to, že Pán Ježiš je uvedený a pomazaný do úradov najvyššieho Kňaza, Kráľa a Proroka. Myšlienka, ktorá sa tým prezentuje, sa dá vyjadriť aj takto – Práve Ježiš je TEN Kristus, ktorého predpovedali proroci Starého zákona, že ho Boh pošle.

10. Slovo „Kristus“ teda nie je priezvisko k menu „Ježiš“, ako si to niekedy nekresťania a žiaľ i kresťania vysvetľujú (myslím si, že hlavne pre nedostatok vyučovania v tomto smere).

Stručné vysvetlenie mena/pojmu „Pán“

1. Výraz „pán“ môže v Biblii predstavovať jednoducho nejakú pozíciu zemskej autority v danej sfére (pozri napr. Efezským 6:9) či hlboké zdvorilostné oslovenie (napr. Skutky 16:30). Oslovenie „Pán“ pred menom Ježiš Kristus, ale znamená neporovnateľne viac.

2. „Panstvo“ Ježiša Krista znamená, že Ježiš Kristus ako oslávený Boží Syn vykonáva z poverenia Boha Otca zvrchovanú a neobmedzenú moc nad všetkým tvorstvom (viditeľným i neviditeľným, živým i neživým).

3. V Starom zákone je miestom najvyššej autority a moci vo vesmíre tzv.

Boží trón, na ktorom sedí pravý a večný Boh JHVH, stvoriteľ neba a zeme (pozri napr. Žalm 9:8, 11:4 či Izaiáš 6:1).

4. Svedectvo Nového zákona je, že práve na tento trón sa po Otcovej pravici posadil po svojom vzkriesení a nanebovstúpení Ježiš Kristus (pozri napr. Lukáš 22:69; Skutky 2:34-35; Rímskym 8:34; Židom 1:3, 1:13, 10:12; 1. Petrov 3:22; Zjavenie 3:21). Týmto sa vyplnila dávna predpoveď zo Žalmu 110:1.

5. Ďalšie miesta v Novom zákone, ktoré učia o tomto oslávenom panstve Ježiša Krista, sú napr. Matúš 28:18; Skutky 10:36; 1. Korinským 15:23-27; Efezským 1:20-22 a Filipským 2:9-11.

6. Toto „panstvo“, do ktorého bol Kristus mocne uvedený (alternatívne môžeme hovoriť o komplexnom balíku vzkriesenia + nanebovystúpenia), sa niekedy označuje aj ako „oslávené“ alebo „vzvyšené“ panstvo. Prvou mimoriadnou demonštráciou tohto Synovho oslávenia bolo vyliatie Ducha sprevádzané mimoriadnymi zázrakmi „ohnivých rozdelujúcich sa jazykov“ a početných verejných výpovedí v cudzích jazykoch v rámci prvých 120 učeníkov.

7. Divy, ktoré konali apoštoli Pána Ježiša, boli ďalšou pozemskou demonštráciou a dôkazom toho, že nastalo posadenie Syna na Božom tróne, ako to dávno predtým predpovedal Žalm 110. Celú úvodnú apoštolskú éru existencie cirkvi teda môže vidieť ako komplexný dôkaz toho, že Ježiš Kristus bol oslávený a ako „Pán všetkého“ sedí na Božom tróne (pozri napr. Skutky 3:13).

8. Hlavné trvalé účinky a prejavy Kristovho panstva i v poapoštolskej ére sú:

a) Obrátenia ľudí, kedy Pán Ježiš z pozície svojej moci a autority (prostred-

níctvom Svätého Ducha, ktorého prijal z Otcovej ruky a zoslal ho na zem) otvára vyvoleným ľuďom srdce, aby počuli evanjelium a v pokání a vo viere prišli skrze neho ako jediného prostredníka k samotnému Bohu a Otcovi (pozri napr. Skutky 5:31 a 16:14). Takto sa u miliónov ľudí počas storočí existencie cirkvi realizuje Synova výsada zjavovať Otca, ako ju máme oznámenú zo Spasiteľových úst v Matúšovi 11:27.

- b) Prozreteľne riadi svet a históriu s cieľom ochrániť cirkev pred útokmi diabla a ľudskou zlobou a umožniť tak šírenie evanjelia (pozri Skutky 18:9-10; 2. Timoteovi 4:17; 1. Jánov 5:18 v evanjelickom preklade).
- c) Z pozície vyvýšenej hlavy buduje a vyživuje svoje reprezentatívne zemské telo, ktorým je živá Cirkev (pozri Efezským 1:22-23 a 4:15-16).
- d) Z pozície vyvýšeného veľkňaza sa prihovára za všetkých obrátených ľudí a nepretržite predkladá nebeskému Otcovi svoje zásluhy v ich prospech (pozri Rimským 8:34).
- e) V okamihu smrti prijíma ducha kresťanov a uvádza ich do svojej prítomnosti, kde čakajú až do dňa vzkriesenia (pozri Skutky 7:59 a Filipským 1:23).
- f) Z pozície osláveného víťaza udeľuje kresťanom rôzne duchovné dary, aby boli schopní slúžiť Pánovi i cirkvi v tejto etape zemského pútnictva (pozri Efezským 4:7-8).
- g) Drží všetky svoje ovečky vo svojej ruke tak, aby sa ani jedna nestratila a aby skutočne obrátení ľudia mohli dobehnúť beh viery a dospieť k zavŕšeniu svojho spasenia (pozri Ján 10:28 a 2. Timoteovi 4:18).

9. Keď nastane čas, ktorý určil nebeský Otec (pozri Skutky 1:7), Pán Ježiš Kristus sa z tohto nebeského miesta najvyššej autority slávne a viditeľne vráti, aby na zemi zasadol na Dávidov trón (pozri Skutky 1:6 a Zjavenie 3:21) a ustanovil svoje kráľovstvo. Toto jeho kráľovstvo bude trvať 1 000 rokov a niekedy je označované aj ako milénium (pozri Zjavenie 20:1-6). Dá sa povedať, že tisícročné Kristovo kráľovstvo bude celosvetovým zviditeľnením Kristovho osláveného panstva (lebo teraz ešte nevidíme, že mu je všetko podriadené, na čo poukazuje Židom 2:8, ale príde čas, keď to celý svet uvidí).

10. Kristovo oslávené panstvo sa nezavŕši, kým Synovi nebudú podrobené všetky znepriatelené skutočnosti – či už živé alebo neživé (pozri 1. Korinským 15:25). Skutočnosti, ktoré zatiaľ nie sú podrobené, sú okrem iného Izrael podľa tela (pozri 2. Korinským 3:14); národy ako etnické skupiny (pozri Zjavenie 2:27, 12:5, 19:15); telá spasených ľudí, ktoré sú zatiaľ staré/nepremenené, (pozri Filipským 3:21) či prírodné živly a vôbec celý prírodný ekosystém (pozri Izaiáš 11:6-9).

11. Keď sa dokončí 1 000 rokov Kristovho slávneho kráľovstva, Syn poslušne odovzdá svoje kráľovstvo Bohu Otcovi. Kristovo zrealizované kráľovstvo a Božie zvrchované kráľovstvo sa stanú jednou realitou, ako keď sa rieka Morava vleje do Dunaja (pozri 1. Korinským 15:24).

12. Ako jedinečnému a Božiemu Synovi nebeského Otca a v očakávaní jeho vyvýšenia, ktorým ho Boh Otec odmení za jeho poslušnosť, mu boli už počas jeho pozemskej služby vzdávané božské počty – nádherne to vidíme napr. v Ma-

túšovom evanjeliu. Tam máme početné udalosti klaňania sa Pánovi Ježišovi, dokonca už ako maličkému dieťaťku (pozri Matúš 2:11; 8:2; 9:18; 14:33; 15:25; 17:14; 20:20; 28:9; 28:17). Samozrejme, to neznamená, že každý, kto kedy stretol Pána Ježiša počas jeho pozemskej služby, si plne uvedomoval, s kým má tú česť.

13. Jedna otázka, ktorá môže čitateľa týchto bodov napadnúť, bude asi najskôr táto: Kde bol Pán Ježiš predtým, než sa posadil na Boží trón vedľa svojho Otca? Nuž, nejakých zhruba 33 rokov predtým žil ako človek v tele na našej zemi, ale toto nebude to, kde tá otázka mieri. Zvedavosť sa bude týkať toho, kde a ako existoval pred svojím vtelením. Písmo má pre nás odpoveď na túto otázku.

14. Boží Syn už vo večnosti existoval v nebi v úzkom spoločenstve s Bohom a Otcom. Výraz „Slovo bolo u Boha“ z Jána 1:1 sa dá voľne rozvinúť aj ako „Slovo bolo tvárou tvár v intímnom spoločenstve s Bohom“. Ján 1:14 ďalej hovorí, že jednorodný Syn prišiel od Otca a 1:18 zase uvádza, že „Syn je v lone Otcovom“, čo je najlepšie chápať ako poukaz na ten základný režim vzťahu medzi Otcom a Synom, ako existoval ešte pred stvorením sveta.

15. Ešte predtým než sa Slovo stalo telom, bol Boží Syn posielaný od ne-

beského Otca vykonať rôzne úlohy či poverenia. Snáď najznámejšia z nich je slávne poverenie, kedy viedol izraelský ľud z Egypta do zaslúbenej krajiny (pozri Exodus 23:20-23 a 1. Korintským 10:4). Je tu náznak budúceho vtelenia, ktoré však na rozdiel od týchto dočasných manifestácií, bude už navždy (Boží Syn navždy priberie plnú ľudskú prirodzenosť, keď bude ako človek splodený zo Svätého Ducha v lone pobožnej židovskej ženy Márie).

16. Slovo „Pán“ v plnom titule Božieho Syna teda nie je len zdvorilostné oslovenie pred menom „Ježiš Kristus“, ako si to niekedy nekresťania a žiaľ i kresťania vysvetľujú (myslím si, že hlavne pre nedostatok vyučovania v tomto smere).

Záver

Toto je len časť z množstva biblických skutočností, ktoré nás majú priviesť k úžas nad osobou Božieho Syna a jeho vznešeným menom „Pán Ježiš Kristus“. Je to meno nad každé meno. Iba on je cesta, pravda a život a iba v jeho mene môže byť hriešny človek spasený. V tomto živote nie je nič dôležitejšie ako správne poznať, kto je Pán Ježiš a zo srdca v neho uveriť. Nielen že to je najdôležitejšie, to je zároveň aj to najlepšie a najkrajšie, čo môžeme zažiť.

Ján Šichula

***A nieto v inom nikom spasenia, lebo ani nieto
iného mena pod nebom,
ktoré by bolo bývalo dané niekomu medzi ľudmi,
v ktorom by sme mali byť spasení.***

Skutky 4:12

Analyza tvrdení o záväznosti používania hebrejského mena Jehošúa ako pomenovania pre Pána Ježiša Krista

Prvá časť reakcie (článok „Tézy o Božom mene JHVH...“ str. 12 až 19) sa venovala otázke údajnej záväznosti mena JHVH v terajšej ére po Letniciach. Táto druhá časť sa venuje otázke záväznosti mena *Jehošúa* resp. *Ježiúa*. Pre plný úžitok z tohto článku čitateľom láskavo odporúčame prečítať si najprv článok „Vznešené meno Pána Ježiša Krista“ (str. 18). Správne pochopenie obsahu mena *Pán Ježiš Kristus* čitateľovi umožní vnímať celú záležitosť z oveľa vyššieho nadhľadu.

Úvod a vysvetlenie terminológie

1. Veľká časť skupín (nutne ale nie všetky) z hnutia záväznosti mena JHVH prijala aj postoj, že dokonca i nežidovskí kresťania bez ohľadu na svoju národnosť majú napr. namiesto ustáleného slovenského slova „Ježiš“ používať hebrejské meno *Jehošúa* (uvádzame teda situáciu v prípade Slovákov, rovnaká schéma by platila na akýkoľvek iný jazyk).

2. Popri tomto základnom tvrdení o záväznosti mena *Jehošúa* existuje paralelné tvrdenie, že namiesto výrazu „Ježiš Kristus“ by sme mali (bez ohľadu na náš rodný jazyk) používať hebrejské *Jehošúa ha-Mašiách*¹ (to by zodpovedalo výrazu „Ježiš Kristus“) či *ha-Adón Jehošúa ha-Mašiách* (to by zodpovedalo výrazu „Pán Ježiš Kristus“).

3. Z pohľadu našej analýzy je podstatné, že ak raz neexistujú opodstatnené dôvody pre záväznosť mena *Jehošúa*, potom je týmto samým spochybnená aj celá téza o záväznosti rôznych iných zložených foriem.

4. Ako už bolo uvedené v prvom článku, skupiny záväznosti mena JHVH či *Jehošúa* si netreba zamieňať s nábožen-

skou spoločnosťou Svedkovia Jehovovi. Zvyčajne sa tieto navzájom výrazne odlišujú, čo do učenia i praxe. Spoločným prvkom býva hlavne otázka záväznosti mena JHVH v nejakej verzii výslovnosti.

5. Pre informovanosť uvádzame, že Náboženská spoločnosť Svedkovia Jehovovi neučí záväznosť hebrejského mena *Jehošúa* ako pomenovanie Božieho Syna, ale používa rôzne ustálené národné formy, na Slovensku konkrétne meno *Ježiš*. Druhá vec je, že učenie Svedkov Jehovových o mene Pána Ježiša je celkovo nedostatočné, čo však tento článok bližšie nerieši.

Základné tvrdenie zástancov záväznosti mena Jehošúa

1. Základné tvrdenie zástancov záväznosti mena *Jehošúa* sa dá zhrnúť nasledovne – kresťania bez ohľadu na svoj etnický pôvod či rodný jazyk, sú povinní osobu Božieho Syna označovať jeho hebrejským menom *Jehošúa* a nie národnou zdomácnenou verziou jeho mena. Uvádzaný dôvod je zvyčajne nasledovný: pôvodné hebrejské meno *Jehošúa* obsahuje tzv. teoforickú časťicu

(teda nejaký kúsok z Božieho mena JHVH), v tomto prípade konkrétne ide o postupnosť znakov „JeHo“. Následne sa povie, že iba pri používaní pôvodného hebrejského Jehošúa sa vzdáva správna pocta Božiemu menu JHVH. Pri používaní zdomácnených verzií mien z pohľadu zástancov tohto učenia dochádza ku skomoleniu a zneuctenia mena JHVH. Vidíme teda, že pre tvrdenie o záväznosti mena *Jehošúa* je kľúčové prvotné tvrdenie o novozmluvnej záväznosti mena JHVH (pozri samostatný článok, kde sme podrobne rozobrali otázku záväznosti mena JHVH – str. 12).

2. Niektoré skupiny následne označujú jazykovo zdomácnené mená pre Božieho Syna (ako napr. „Ježiš“) za prezývku.

Jehošúa a Ješúa v hebrejskom texte Starého zákona

1. Je pravda, že hebrejské znenie mena, ktoré dostal Boží Syn na príkaz anjela ako svoje ľudské zemské meno je *Jehošúa*. Toto meno niesli ešte pred narodením Pána Ježiša niektoré postavy v Starom zákone.

2. V niektorých spisoch Starého zákona (konkrétne v 1. a 2. knihe Kronickej, Ezdrášovi a Nehemiášovi) sa nachádza aj kratšie znenie tohto mena vo forme *Ješúa*. Táto forma mena sa očividne rozšírila po návrate z babylonského zajatia a následne prešla do aramejšiny.

3. V spisoch Starého zákona sa dlhšia forma *Jehošúa* vyskytuje viac ako 200-krát a kratšia forma *Ješúa* zhruba 30-krát.

4. Hebrejské *Jehošúa*/*Ješúa* v sebe skutočne obsahuje časticu Božieho mena JHVH a dá sa preložiť ako „Boh

JHVH je spasenie“. Príkladom postáv Starého zákona s týmto menom je napr. Jozue, ktorý voviedol ľud do zaslúbenej zeme po smrti Mojžiša (Jozua 1:1) alebo veľkňaz Jozua, ktorý žil za éry proroka Zachariáša a podieľal sa na obnove jeruzalemského chrámu po návrate z Babylona.

Meno Jésús v spisoch Septuaginty

1. Aby sme pochopili, aká je situácia s menom „Ježiš“ v prvom storočí po Kristovi, potrebujeme sa stručne oboznámiť s najstarším známym prekladom hebrejského Starého zákona do iného jazyka, konkrétne do gréčtiny.

2. Tento preklad je známy ako Septuaginta a tiež aj ako LXX (rímska číslica pre 70, lebo podľa istej – treba povedať, že nie veľmi podloženej – legendy na preklade pracovalo práve 70 prekladateľov). Popredný americký biblista Peter J. Gentry uvádza takýto popis Septuaginty: „Väčšina bádateľov sa zhoduje, že Päť kníh Mojžišových bolo preložených do gréčtiny v Egypte počas tretieho storočia pred Kristom, asi niekde okolo roku 280 pred Kr., na čo poukazuje svedectvo raných cirkevných otcov. Ostatné knihy hebrejského kánonu zo sekcie Proroci a Spisy boli preložené neskôr, väčšina z nich okolo roku 130 pred Kr.“². *Poznámka autora*: Základné židovské delenie Starého zákona je na tri časti: Zákon, Proroci, Spisy.

3. Septuaginta prekladá ako dlhšiu formu *Jehošúa*, tak i kratšiu formu *Ješúa* rovnako vždy gréckym slovom *Jésús*. Práve toto grécke znenie úplne prirodzeným spôsobom ako štandardná zaužívaná forma prešlo do spisov Nového zákona.

Meno Jésús v spisoch Nového zákona

1. V celom Novom zákone nemáme ani raz zápis hebrejského *Jehošúa* písmenami gréckej abecedy (vtedy by išlo o formu transliterácie). Všade máme grécke *Jésús*, teda znenie asimilované do gréčtiny, ako sa vyskytuje v Septuaginte. Týmto nám Svätý Duch dáva najavo, že zdomácnenie biblických mien do nových jazykov je v poriadku – dôležité bude ich správne vysvetlenie.

2. Je zaujímavé, že v celom Novom zákone máme len dvakrát pogrécťenú formu hebrejského slova *Mašíách* (=pomazaný). Pogrécťená forma sa píše *Messías* a vyskytuje sa iba v Jánovi 1:42 a 4:25. Inak celý Nový zákon používa grécke *Christós* so základným významom „pomazaný“ (v Novom zákone máme viac ako 500 výskytov).

3. Apoštol Ján ukazuje, že cesta pre éru Novej zmluvy je preklad či vysvetlenie slova v jazyku zrozumiteľnom čitateľom. Krásne to vidieť z jeho poznámky „...čo je preložené: *Kristus...*“ (verš 1:42), čím hneď pre gréckych čitateľov vysvetlil význam cudzieho slova „*Messías*“.

4. Vidíme teda, že podobne ako texty Nového zákona nikde neobsahujú Božie JHVH a ani neučia záväznosť tohto mena pre kresťanov tejto éry, rovnako neobsahujú hebrejské znenie mena *Jehošúa* (ale používajú meno *Jésús*, ktoré zaviedla Septuaginta ako preklad hebrejského *Jehošúa/Ješúa*). Týmto sa otvorili dvere pre asimilovanie do ďalších jazykov, ako sa bude evanjelium šíriť do celého sveta a budú vznikať rôzne preklady Biblie do národných jazykov.

Národné asimilované formy mena Jésús

1. Naše slovenské „Ježiš“ či anglické „Jesus“ sú formy, ktoré sa do týchto súčasných jazykov dostali ďalšou asimiláciou či už z gréckeho *Jésús* alebo cez latinské *Iesus*.

Služba apoštolov v pohanskom a v židovskom prostredí

1. V knihe Skutky apoštolov máme dve kázne apoštola Pavla, ktoré odznali v silnom pohanskom prostredí. Prvá sa nachádza v Skutkoch 14:15-17, pričom odznala v Lystre (verše 14 a 15 ukazujú, že evanjelista Lukáš podáva zhrnutie spoločnej reči Pavla a Barnabáša) a druhá zase v Skutkoch 17:22-31, ktorá odznala v Aténach.

2. V oboch prípadoch apoštoli nemajú žiadnu potrebu zmieňovať sa, že primárne starozmluvné meno Boha je JHVH, ale naopak hovoria v pojmoch, ktoré sú už pohanom v princípe známe (napr. všeobecne podstatné meno „Boh“), pričom zdôrazňujú, že existuje len jeden pravý a živý Boh, ktorý je Stvoriteľ všetkého, a že s týmto Bohom sa hriešny človek potrebuje zmieriť skrze vieru v obeť jeho Syna.

3. Týmto nepopierame, že neskôr sa i pohanskí učenci, ako postupne rástli vo viere a v poznaní Pána, mohli dozvedieť rôzne širšie súvislosti o Božích menách a podobne. Rozhodne ale pokladáme za nepodložené, že by zvestovateľská služba apoštolov toto obsahovala ako svoj nosný program.

4. Týmto nepopierame, že keď sa Pavol nachádzal medzi tradičnými (dnes by sa povedalo ortodoxnými) Židmi, hovoril pravdepodobne aramejsky (aramejčina je semitský jazyk príbuzný

hebrejčine, ktorý bol podľa všetkého hovorovým jazykom Židov v zemi Izrael i v rozptýlení v 1. storočí). Že Pavol ovládal minimálne dva jazyky, je zjavné z viacerých súvislostí a napr. aj zo Skutkov 21:37-40. V takomto prostredí Pavol pochopiteľne nazýval Božieho Syna hebrejským *Jehošúa* či skrátenu formou *Ješúa* (ktorá bola asi v 1. storočí veľmi rozšírená, keďže prešla do aramejčiny).

5. Zároveň je vysoko pravdepodobné, že medzi helenizovanými (pogrečtenými) Židmi Pavol bežne hovoril po grécky a citoval biblické texty zo Septuaginty (alebo vlastným prekladom). Neexistuje ani najmenší dôvod, prečo by sme si mali myslieť, že by v takomto prostredí označoval Božieho Syna inak ako gréckym *Jésús*.

6. Nikde v Písmach nie je ani náznak toho, že by Pavol či iní apoštoli viedli pohanských obrátcov k tomu, aby sa učili hebrejské mená Boha či Krista ako záväzné oslovenia.

7. Rovnaké pozorovanie platí i o Petrovej kľúčovej kázni v dome pohanského rímskeho vojaka Kornelia, ako ju máme zachytenú v Skutkoch 10:34-43. I tu sú použité zvyčajné výrazy „Boh“ a „Ježiš“.

8. Celkovo je zjavné, že apoštoli používali rozšírený dorozumievací jazyk tej skupiny, medzi ktorou sa ocitli. Nič iné by ani nebolo v súlade s Pavlovým kľúčovým princípom pre službu evanjelia – „*A stal som sa Židom ako Žid, aby som získal Židov; tým, ktorí sú pod zákonom, ako čo by som bol pod zákonom (hoci sám nie som pod zákonom), aby som získal tých, ktorí sú pod zákonom; tým, ktorí sú bez zákona, ako čo by som bol bez zákona (hoci nie som bez zákona Bohu, ale v zákone Kristu), aby som získal*

tých, ktorí sú bez zákona.“ (1. Korintským 9:20-21).

Cieľom nemajú byť hebrejské slová (mená), ale vysvetlenie a porozumenie

1. Mocný a živý Boh sám dáva vo svojom slove veľký dôraz na porozumenie – to znamená, že Písmo nám je užitočné vtedy, ak mu človek aj správne rozumie (tento princíp vidíme napr. v Markovi 13:14; 1. Korintským 14:92 či 2. Timoteovi 2:7), lebo vtedy ho Svätý Duch používa, či už s cieľom obrátenia alebo s cieľom duchovného rastu. Božie slovo teda nepôsobí v našom živote nejako abstraktne, či mechanicky na úkor správneho porozumenia – myseľ musí uchopiť význam, aby sa potom mohla vôľa poddať a človek správne konal a žil. Tzv. hnutia svätého mena však neraz presúvajú biblický dôraz preč od porozumenia smerom k správnym výslovnostiam a zavádzaniu hebrejských mien. Týmto nepopierame, že cirkev má byť vyučovaná o význame všetkých Božích mien v Biblii, ale to je zásadne odlišný postoj od postoja zavádzania povinnosti oslovovať Boha Otca či jeho Syna cez hebrejské mená.

2. Na sviatok Letníc v Jeruzaleme vybraná časť prvých učeníkov zázračne hovorila veľké pravdy Božieho slova v cudzích jazykoch, ktoré boli zrozumiteľné Židom bývajúcim mimo zeme Izrael (čítame o tom v Skutkoch 2:1-13). Toto predstavuje obrovský Boží signál, že si praje, aby jeho slovo išlo k ľuďom v zrozumiteľnej podobe. Zástancovia záväznosti oslovenia *Jehošúa* otáčajú a obchádzajú tento biblický signál a v konečnom dôsledku ťahajú cirkev a Boží program do éry pred Letnicami.

3. To, čo rozhoduje, nie je, aby sme sa naučili či používali hebrejské slová, ale správne pochopenie Otcovho plánu spasenia, ktorý je zrealizovaný cez Syna a aplikovaný Svätým Duchom.

Širšie pozorovania

1. Sme presvedčení, že skutočnosť, že spisy Nového zákona boli cez Bohom vybraných služobníkov odovzdané v gréckom a nie hebrejskom jazyku, nie je bezvýznamná.

2. Židovský kresťan musí pokorne prijať fakt, že spisy Nového zákona musia byť do hebrejčiny preložené. Áno, autormi týchto spisov boli z drvivej väčšiny Židia (otázny je hlavne evanjelista Lukáš) a predsa ich odovzdanie v inom ako hebrejskom jazyku nesie v sebe minimálne trojaký odkaz: (1) V náznakoch sa tým ukazuje, že pre tento čas je židovský národ zavretý do neposlušnosti a sú to práve pohania, ktorí z pohľadu storočí vo veľkom množstve vstupujú vierou v evanjelium do Božieho kráľovstva. (2) Židovskí kresťania sa tiež musia naučiť pokore a tomu, že Boh je slobodný a zvrchovaný a nikdy sa nezaviazal odovzdať svoje slovo len v hebrejčine. Dokonca sa musia pokoriť, že si Božie slovo budú čítať v preklade. (3) Pán Boh tým tiež – veríme – dáva najavo, že chce, aby sa jeho slovo intenzívne prekladalo a bolo dostupné všetkým ľuďom v ich vlastnom jazyku.

Niektoré záverečné konštatovania

1. Cesta pre slovenských kresťanov nie je volať vteleného Božieho Syna výrazmi *Jehošúa ha-Mašiách* a podobne. Sme presvedčení, že cesta vpred nie je ani presadzovať výrazy typu „*Ježiš ten Poma-*

zaný“, akokoľvek platí, že preklad gréckeho *Christós* je „pomazaný“). Riešením je vysvetľovať, učiť a publikovať o význame biblických mien, výrazov a titulov a takto pomôcť kresťanom i hľadajúcim správne ich pochopiť a pravdivo veriť.

2. Skupiny záväznosti mena *Jehošúa* sa dopúšťajú základného omylu v tom, keď namiesto toho, aby sa snažili poslužiť cirkvi správnym výkladom s cieľom dať porozumenie, presúvajú dôraz na zavedenie správnych výslovností. Je to ešte závažnejšie, kedykoľvek sú tieto spory o výslovnosti a hebrejské mená spojené so snahou v rôznych oblastiach k požidovštvaniu pohanských veriacich (napr. slávenie židovských sviatkov a podobne).

3. Týmto nespochybňujeme, že kresťanská viera má svoj koreň v izraelskom národe (rozoznávame tiež, že tento národ mal, má a ešte i bude mať jedinečnú funkciu v Božom pláne spasenia a obnovy celého vesmíru), ale tvrdíme, že Boh nezaviazal kresťanov obrátených z pohanských národov, aby žili po židovsky či rozprávali po hebrejsky, a to ani v otázke mien Boha Otca či Božieho Syna či Svätého Ducha.

4. Týmto tvrdeniami neupierame význam toho, aby cirkev bola dôsledne vyučovaná o dejinách izraelského ľudu či o tom, ako nám znalosť rôznych súvislostí (napr. zvyky, hebrejský jazyk s jeho špecifikami, geografické lokality, atď.) pomáhajú lepšie porozumieť učeniu Božieho slova.

5. Chápeme, že kresťania so židovskými koreňmi budú mať istý prirodzený sklon oslovať Pána Ježiša cez hebrejské výrazy. Je to o to prirodzenejšie, že Židia i v rozptýlení po celom

svete mali principiálnu snahu zachovať si schopnosť čítať Písma Starého zákona v hebrejčine.

6. Odmietame ale tvrdenia o záväznosti mena *Jehošúa* (či rôznych súvisiacich oslovení) pre obrátcov

z nežidovského prostredia. Bez ohľadu na to, ako dobre a úprimne to môže byť mienené, je to smutný príklad zavádzania ľudských učení, ktoré nemajú oporu v Písme.

Ján Šichula

1) Vo výraze „*ha-Mašíách*“ zápis „*ha*“ zodpovedá určitému členu, ako sa používa v hebrejskom jazyku. V hebrejčine je tento člen neodlučiteľne spojený so slovom, ktoré bližšie určuje, čo vyjadrujeme použitím znaku spojovníka „-“.

2) Citované v rozhovore Justina Taylora s Dr. Petrom J. Gentrym, ktorý bol publikovaný na internete na adrese <http://thegospelcoalition.org/blogs/justintaylor/2008/06/06/interview-with-peter-gentry-on/>. Dátum prístupu: 31. 10. 2011

Vzývanie mena JHVH a mena Pána Ježiša Krista

Zmysel vzývania mena JHVH či mena Pána Ježiša Krista

1. Tzv. hnutia svätého mena (či už by išlo o nejakú formu výslovnosti JHVH alebo o hebrejské meno *Jehošúa*) neraz prepájajú svoje učenie o záväznosti týchto mien s dôrazom na vzývanie týchto mien striktnie podľa presného znenia, ako ho ktorá skupina zastáva (napr. Jehova, Jahve, Jave, Jehošúa, atď.).

2. Vo všeobecnosti platí, že keď Biblia hovorí o vzývaní nejakého mena či o poznaní nejakého mena, myslí sa tým vzývanie osoby, ktorá to meno nesie (poukazuje na to napr. Žalm 50:15, ktorý hovorí „vzývaj ma v deň súženia“ bez toho, aby sa tu uviedlo meno osoby, ktoré sa má vzývať). Dá sa povedať, že meno je skratkou do reality osoby a v prípade Božích osôb Otca a Syna

hovoríme pochopiteľne o osobách stále živých. Preto či už v Starom zákone nachádzame vzývanie mena JHVH (pozri napr. Deuteronomium 28:10) alebo v Novom zákone vidíme vzývanie mena Pána Ježiša (pozri napr. Skutky 9:14; 9:21; 22:16; Rímskym 10:12-14; 1. Korintským 1:2; 2. Timotejovi 2:22; Jakub 2:7), je najlepšie v týchto výpovediach vidieť meno ako skratku do reality živej osoby.

3. Podľa všetkého výraz „vzývať meno JHVH“ (napr. v Joelovi 2:32) je synonymický (to znamená, že nesie rovnaký význam) ako keby bolo napísané „vzývať JHVH“. Slovo „meno“ tu jednoducho zastupuje osobu Boha JHVH vo všetkých jeho osobných atribútoch

a činoch a plánoch. Niektorí zástancovia učenia o záväznosti mena JHVH či *Jehošúa* zachádzajú až do chápania slova JHVH akoby niečoho magického, čo aktom vyslovovania má dosiahnuť nejaký spasiteľný účinok.

4. Podobne i vzývať meno Pána Ježiša nebude znamenať vyslovovať meno „Ježiš“ ako nejakú magickú formulu (práve o to sa pokúsili Skevovi synovia v Skutkoch 19:13-17 a dopadli zle-ndobre), ale naopak poukazuje na to, že človek, ktorý v Kristovi hľadá spasenie, sa potrebuje oboznámiť s jeho osobou, atribútmi, skutkami a nadovšetko hlavnými pravdami evanjelia (vtelenie, život, smrť, vzkriesenie, vystúpenie). Meno Ježiš je skratkou do celého balíka týchto nekonečne cenných spasiteľných právd. Oboznámený človek potom má činiť pokánie a úprimne v Krista uveriť,

aby takto prijal odpustenie hriechov a dar nového života.

5. Základný zmysel „vzývania“ je podľa všetkého prosebne volať o záchranu.

6. Písmo teda odmieta ako nesprávne požívanie mena Pána Ježiša či Božieho mena JHVH akoby neakej magickej formuly, ktorá má moc sama o sebe nejakým prostým vyslovovaním správnej postupnosti hlások.

7. Týmto všetkým netvrdíme, že nie je dôležité poznať správny význam jednotlivých biblických mien či porozumieť i širším súvislostiam toho, ako v Božom pláne spasenia vystupujú, ale odmietame také závery a konštrukcie, o ktorých sme pre vyššie uvedené dôvody presvedčení, že idú za hranice výpovedí Písma.

Ján Šichula

Tretia kniha Knihy Žalmov

Kórachovské žalmy

Povedali sme si už, že Kniha Žalmov slúžila ako inšpirovaný spevník, ktorý Židov v tom čase učil a nás dnes učí, ako uctievať Pána. Nachádzame sa v Tretej knihe Knihy Žalmov. Autormi žalmov v tejto knihe sú hlavne Azafovci a Kórachovci. Kedykoľvek za niektorého z kráľov došlo k obnove duchovného života v Izraeli, reformácia začínala obnovou uctievania Boha Izraelovho. V prvom rade sa začal meniť postoj k chrámu. Postoj k tomu, aby všetko išlo tak, ako nariadil Boh. Azafovci a Kórachovci boli ľudia, ktorí boli ustanovení do služby chvál a uctievania (pozri Solas číslo 12, strany 23 až 33). V tomto článku sa budeme venovať Kórachovským žalmom z Tretej knihy Knihy Žalmov.

Čo vieme o knihách Žalmov?

Každá kniha Žalmov končí dobrorečením Hospodinovi. Niekedy je dobrorečenie krátke, niekedy dlhšie, ale každá kniha Žalmov takto končí. Aj o tejto knihe platí to, čo o ostatných knihách Žalmov, končí dobrorečením, ktoré je uvedené v poslednom verši tejto knihy: „*Nech je požehnaný Hospodin na veky. Amen, amen.*“ (Žalm 89:53). Ale pred dobrorečením je žalm, ktorý nás privedie do očakávania, že sa niečo musí udiať najprv z Božej strany, aby došlo k naplneniu sľubov, ktoré od Boha očakávame. A to niečo vedie ku Kristovi a necháva nás v očakávaní na Krista.

Budeme sa teda venovať Žalmom 84 až 89. Medzi nimi sú dva žalmy, ktoré nie sú priamo od Kórachovcov – totiž Dávidova modlitba (Žalm 86) a Žalm 89, ktorý je od Hémana Ezrachitského, ale spievajú ho Kórachovci. To znamená, tento žalm nebol zložený priamo Kórachovcami, ale bol nimi vyučovaný. Už sme uviedli, že žalmy plnia viacero úloh. Sú to hymnické a duchovné piesne, ktoré spievame Bohu a nimi ho priamo

oslavujeme, ale sa nimi aj vyučujeme (Kolosenským 3:16). Aj tento žalm je vyučujúci, čo znamená, že keď sa spieva, sme ním vyučovaní.

Azafovské žalmy boli o riešení problémov, s ktorými denne chodíme a s ktorými aj prichádzame do spoločenstva (vtedy do chrámu v Jeruzaleme) a o nastavení srdca pre uctievanie. Teraz sa dostávame bezprostredne do zhromaždenia v Jeruzaleme. Bude to väčšie sústredenie, alebo bližší pohľad na to, kto sme, keď sa spoločne stretávame uctievať a hľadať nášho Pána.

Žalm 84

Význam tohto žalmu je pritiahnúť ľudí, osloviť ich a povedať: Toto, kam ste prišli, nie je to obyčajné miesto. Nie je to všedné miesto, ale je to vzácne miesto. Je to miesto, kde sa stretávame s Bohom. Hovorí, s akým postojom máme prichádzať tam, kde sa zhromažďuje Boží ľud, aby hľadal Pána a pravdivo ho uctieval. Prichádzame na miesto, kde môžeme byť povzbudení, posilnení. A presne toto je volanie synov Kórachových k zhro-

maždeniu Božieho ľudu a vtiahnutie ich k Pánovi.

Kórachovci spievajú: „*Aké milé sú tvoje príbytky, Hospodine Zástupov! Práhne, i hynie moja duša túžbou po sieňach Hospodinových. Moje srdce a moje telo plesajú oproti silnému Bohu živému. Ešte len aj vrabec nájde dom a lastovička sebe hniezdo, v ktorom zloží svoje mláďatá, tvoje oltáre, Hospodine Zástupov, môj Kráľu a môj Bože! Blahoslavení sú tí, ktorí bývajú v tvojom dome; tí ťa budú večne chváliť. Sélah.*“ (verše 2 až 5).

Čo znamená slovo *sélah*? Pravdepodobne označuje pauzu, to znamená čas zastaviť sa a zamyslieť sa nad tým, čo bolo práve povedané alebo zaspievané. Obvykle toto slovo pomáha rozčleniť žalm a uvedomiť si, že sa skladá z viacerých častí, ktoré chcú niečo povedať. V tejto časti žalmu sa hovorí: *Blahoslavení tí, ktorí bývajú v Tvojom dome, tí Ťa budú večne chváliť.* A predtým sú uvedené dôvody: *Pozri sa, aké nádherne sú tieto miesta, aj vrabec nájde dom a lastovička sebe hniezdo, v ktorom zloží svoje mláďatá.* Bezpečnosť, pokoj a ústretovosť v chráme.

Blahoslavení, ktorí bývajú v Tvojom dome – je ústredná téma tohto žalmu. Šťastní, naozaj šťastní sú tí ľudia, ktorí bývajú v Tvojom dome. Je to strata prichádzať do zhromaždenia Božieho ľudu? Samozrejme, že nie! To je blahoslavenstvo! Tam je dobre. Tam „*Tí, ktorí idú dolinou Plaču, pokladajú si ju za prameň, i včasný dážď ju pokrýva rôznym požehnaním. Idú od sily k sile a ukazujú sa pred Bohom na Sione.*“ (verše 7 a 8). Inými slovami, ich sila sa obnovuje znovu a znovu. Ako naša viera ide od viery k viere (Rímskym 1:17), tak sila tých, ktorí do

zhromaždenia prichádzajú, ide od sily k sile. To znamená, že ich sila sa obnovuje.

Prichádzať do zhromaždenia ľudu Božieho, do chrámu, nebola len vec kultúry, či vec zvyku, ale vec osobného stretnutia s Ním. Znamenalo to byť pred Hospodinom, v Jeho prítomnosti. To je zdôraznené vo verši 9: „*Hospodine, Bože Zástupov...*“. Čo znamená výraz: *Hospodine, Bože zástupov*? Na aké zástupy sa tu myslí? Sú rôzne použitia slova *zástupy*. Niekedy toto slovo viac poukazuje na nebeské bytosti, voje anjelov, ktoré sú s Ním, inokedy na ohromné a nespočetné nebeské telesá ktoré On stvoril. Niekedy sa *Hospodin zástupov* vzťahuje na izraelský ľud, ktorému je Hospodin Bohom. Keď poviem *Hospodin zástupov*, je to niekto, kto je úžasne mocný, silný, slávny.

„...*čuj moju modlitbu, pozoruj, Bože Jákobov!*“ (verš 9). *Pozoruj Bože Jákobov!* Čo to znamená? Znamená to, že ideme pred Hospodina a prosíme, aby vypočul moju modlitbu. Musíme ísť do zhromaždenia Božieho ľudu, lebo Hospodin nepočuje moju modlitbu, keď som doma? Samozrejme že počuje, ale je niečo zvláštne a požehnané prísť medzi Boží ľud. Pán Ježiš totiž slúbil svoju zvláštnu prítomnosť tým, ktorí sa stretnú v jeho mene (Matúš 18:19). Preto, keď sa v nedelňu stretne s bratmi, sestrami, keď spolu uctievať, keď spolu voláme k Pánovi, keď ho môžeme spolu ospevovať, je to iné. Sme povzbudení a spoločné modlitby bývajú nádherne vypočuté. A ako ubieha týždeň, sme v očakávaní opätovného spoločného stretnutia v zhromaždení.

„*Ty, náš štítu, vidz, ó, Bože, a pohliadni na tvár svojho pomazaného! Lebo lepší je deň v твоjich dvoroch než inde tisíc.*“ (verše 10 a 11). Kto bol pomaza-

ný v Izraeli? Bol to ten, v koho vstúpil Svätý Duch. A konkrétne, kto to bol? Boli nimi tí, ktorým boli dané úrady. Predovšetkým bol ním kráľ – ten bol pomazaný. Druhý bol veľkňaz alebo kňaz a tretí prorok. Táto skutočnosť bola znázornená obyčajne vyliatym olejom pomazania na hlavu.

Prosperita Izraela bola veľmi závislá od toho, v akom stave boli tieto úrady. Keď tieto tri zložky v národe fungovali ako mali, keď v národe nebolo modlárstva, bola prosperita. Prirodzená modlitba bola, aby tieto úrady prosperovali, pretože tieto úrady zabezpečovali celému ľudu požehnanie a pokoj. Tieto tri úrady sprostredkovali Božiu vôľu pre jeho ľud. A tiež naopak, sprostredkovali potrebu Božieho ľudu nájsť u Boha odpustenie. Tieto tri úrady boli sprostredkovateľské úrady.

Dnes vieme, že tieto tri úrady v prvom rade poukazovali na úrad toho, v kom budú zjednotené. Kto to je? Je to Pán Ježiš Kristus, ktorý prišiel. Pán Ježiš Kristus, ako najvyšší kňaz, pomazaný od Boha, najvyšší prorok a najvyšší Kráľ. Pán Ježiš Kristus tým všetkým je a dnes, po Jeho obeti, nepotrebujeme teda iné úrady prostredníkov (1. Timoteovi 2:5). Keď mu patríme a On nám vládne ako Kráľ, Prorok a Kňaz, tak do našich životov prichádza prosperita. To znamená, poddávame sa jeho vláde. Ako Veľkňaz nás zmieruje s Bohom a cez jeho obeť zmierenia spočívame v jeho spásе. Ako prorok nás učí svojím Duchom, uvádza do každej pravdy a vedie. Vtedy sme požehnaní.

Keď začíname naše modlitby, náš pohľad by mal ísť na nášho Pána a uvedomiť si: *Ty si náš štít, ó Bože, pohliadni na tvár svojho Pomazaného, lebo lepší je*

deň v Tvojich dvoroch, než inde tisíc. Radšej si volím sedieť na prahu v dome svojho Boha, než bývať v stanoch bezbožnosti. Byť tam, kde je Boh uctievaný, je úžasné požehnanie – chodiť na zhromaždenia Božieho ľudu, byť tam a spolu sa tešiť. To je nad všetky žiadosti, ktoré by sme dostali v stanoch bezbožnosti, lebo Boh je slnkom a štítom svojmu ľudu. Lúbeznosť a slávu udeľuje Hospodin a zjavuje svoj žehnajúci obličaj – dnes už priamo cez Syna, bez starozmluvných typov, keď sa Jeho slovo káže, číta, spieva a modlí. Neodoprie nič dobré tým, ktorí chodia v úprimnosti alebo v priamosti.

Blahoslavené je byť na uctievaní spolu s Božím ľudom. Mali by sme si tento žal m čítať každý večer pred zhromaždením.

Žalm 85

V tomto žalme sa niečo opakuje. Je to prosba o obnovu. S týmto sme sa už stretli u Azafovcev (pozri Žalm 80 verše 4, 8 a 20).

Prosba o obnovenie začína pohľadom do minulosti. Často je pohľad do minulosti veľmi prospešný, lebo rozmýšľame nad tým, čo Boh pre nás prv bol urobil. To dáva povzbudenie, lebo si uvedomujeme, že ten istý Boh, ktorý je verným a mocným, je schopný nás znova obnoviť. Tieto dve pravdy: *Boh je verným Bohom, Boh je mocným Bohom*, nachádzame v týchto žalmoch, a preto máme dôvod očakávať, že nás opäť obnoví, ak je naším Bohom. Toto si dobre zapamätajme ako lekciu z týchto žalmov, ktorá sa znovu a znovu opakuje: *Odpustil si nepravosť svojho ľudu, prikryl si každý hriech.* Padol si a zdá sa ti, že všetko je stratené? Vidíš u seba nepravosť alebo

pád? Možno v zbore, ktorý navštevuješ, možno vo svojej rodine. Vtedy máme tendenciu si zúfať a povedať, že pre nás už niet východiska. Máme tendenciu ísť do depresie. Ale pohľadom do minulosti vieme, že Boh odpustil nepravosť a každú hriech. To by nás malo povzbudiť.

Každý z nás, všetci sme zhrešili. Veriaci zažili, ako Boh odpustil hriech a odvrátil všetku svoju prchivosť – odvrátil sa od pále svojho hnevu. Možno sme skúsili ako nás Boh ako Otec výchovne trestal. Nebolo to ľahké, ale v liste Židom sa jasne píše, aby sme sa v tom prípade nebúrili a nehnevali sa, keď nás výchovne karhá a napomína (Židom 12:5). Do našich životov príde aj Božia výchova, lebo Otec nechce, aby sme vyrastali ako cudzoložnatá.

Je tu Boh, ktorý sa vie navrátiť s obnovou a požehnaním: „*Navrát' sa zase k nám, Bože nášho spasenia, a učiň prietrž svojmu hnevu proti nám! Či sa len na veky budeš hnevať na nás? Či budeš pretáňovať svoj hnev na pokolenie a pokolenie? Či nás ty zase neobžviš? Aby sa tvoj ľud zase radoval v tebe?*“ (verše 5 až 7). Úžasná modlitba!

Všimnime si, ako často, keď sa snažíme vyhnúť skutočnému pokániu, Pán ako keby neskončil jednanie s nami. Niekedy sa stáva, že robíme len povrchné pokánie, odstránime len z povrchu nejakú vec, snažíme sa usmievať na Boha a pokánie len zahrať. Až keď nás privedie do bodu, keď nás zlomí v hĺbke srdca, keď naozaj človek odstúpi od svojho bláznovstva, vtedy uvidíme požehnanie. Je dobre pamätať na tieto veci, lebo „*blízke je jeho spasenie tým, ktorí sa ho boja...*“ (verš 10).

„*Milosť a pravda sa stretnú; spravodlivosť a pokoj sa bozkajú.*“ (verš 11).

Tento verš smeruje do Jánovho evanjelia (1:17). Milosť a pravda sa stala skrze Pána Ježiša Krista. Kde sa stretáva Božia spravodlivosť a pokoj? V evanjeliu, pretože evanjelium jediné rieši obe tieto veci. Ako Božia spravodlivosť môže stáť za nás, keď sme hriešni a prinášať nám pokoj? Odpoveď je: Robí to len osoba Pána Ježiša Krista.

Žalm 86

Toto je Dávidova modlitba. Je to modlitba o záchranu, o zmilovanie, keď sa nachádzame v ťažkej situácii, v rôznom súžení. Nebudeme sa mu venovať, lebo Dávidove žalmy sme si už predtým obsiahlejšie prechádzali. Je to veľmi široký žalm. Je v ňom veľa rozličných prosieb, ale je to žalm, ktorý môže pomôcť v časoch, keď sme na dne. Použiť jednotlivé prosby a volať nimi k Pánovi. Je to veľmi osobný úprimný žalm.

Žalm 87

„*Jeho základ je na vrchoch svätosti. Hospodin miluje brány Siona viacej než všetky príbytky Jakobove.*“ (verše 1 a 2). Čo to znamená? Že Boh si vyvolil Sion ako zvláštne miesto – miesto, kde sa rozhodol prebývať. Myšlienka, že Boh si vyvolil miesto, kde On bude prebývať, v časoch Starého zákona je už spomínaná u Mojižiša. Úlohou Izraela je poslúchnuť a ustanoviť miesto, ktoré si Boh vyvolí za svoje, aby tam prebýval. Veľmi dôležitá vec. Prečo vyvolil toto miesto? Nuž, volí si ho preto, lebo chce ukázať, čo to znamená, keď si Boh nejaké miesto zvolí, aby tam prebýval, a čo to znamená pre tých, ktorí sú s týmto miestom spojení a zjednotení. „*Preslávné sú to veci, ktoré sa hovoria o tebe, ó, mesto Božie!*“

Sélah.“ (verš 3). Je to ospievanie Jeruzalema, miesta, kde je Boh a jeho chrám.

O čom tento žalm ďalej hovorí? Privilegium občianstva v tom čase bývať v Jeruzaleme, byť v tomto meste a patriť k jeho ľudu sa nevyrovná ničomu v iných národoch a dokonca ani všetky príbytky Jákovove to neponúknu. Nikto v izraelských kmeňoch to neponúkne, čo ponúka Sion.

My nemáme Sion, nemáme chrám v Jeruzaleme, všetko starozmluvné uctievanie skončilo. Kde a ako Boh dnes naplní plán so svojim ľuďom? V cirkvi (Židom 12:22-24). V tomto žalme sú uvedené jej atribúty a vznešenosti, čo to znamená byť skrze vieru v Pána Ježiša Krista v cirkvi.

Žalm 88

Tento je najpochmúrnejší žalm v celej Biblii. Nemyslím čo do pochmúrnosti opisov. Sú žalmy o ukrižovaní Pána Ježiša Krista (Žalm 22 a ďalšie), ale toto je žalm, ktorý na rozdiel od iných začína zle a končí ešte horšie. Je pochmúrny, čo sa týka pohľadu vpred. Nenájde sa v ňom riešenie na úbohú situáciu muža, ktorý volá k Bohu – ktorý sa cíti ako pohodený medzi mŕtvych a vyťatý z jeho ruky. Vyťatý! Cítil si sa už niekedy ako ten, ktorého Boh odťal od zmluvy zaslúbenia preto, že si niečo v živote urobil, nejaký ohromný hriech, alebo pád? Tento žalm je hrozný opis takéhoto muža: *Položil si ma do najhlbšej jamy, do tmavých miest v hĺbinách. Tvoja prchlicosť dolahla na mňa a všetky Tvoje vlny sa lámu na mne. Strávil si ma, vzdialil si mojich známych odo mňa, zošklivil si ma, som znetvorený a nemôžem vyjsť, moje oko hynie od trápenia, volám na Teba, a tak ďalej, a tak ďalej. A žiadne riešenie!*

Aj iné žalmy sú o utrpení, ale najhoršie utrpenie niesol náš Pán Ježiš Kristus na kríži, keď Boh s ním jednal oveľa horšie ako s kýmkoľvek z nás. O tom niet pochybnosti. Ale otázka je, prečo je tu tento najsmutnejší žalm?

Som presvedčený, že je tu z dôvodu, aby nás naučil, že sú chvíle, keď sa modlíme, ale ešte stále nevidíme nádej a potrebujeme v tomto stave zotrvať a čakať na Hospodina. A keď sa niekto opýta: Bol niekto v takej situácii, že sa modlil týždeň, mesiac, alebo dlhšie a stále ako keby slnko nevychádzalo? Odpoveď je: áno! Je to tento muž v Žalme 88. Existujú v živote kresťana údolia tône smrti a nemyslíme pritom na fyzickú smrť. Údolia tóni, keď nevidieť slnko, hoci ono svieti, len je schované pod mrakom alebo tam nedopadne jednoducho preto, že je to údolie. Žalmistovi je ťažko a zdá sa, že sa mu z tejto situácie nedá vyjsť. Zdá sa, ako keby znova a znova na neho doliehali depresie. A naša vec je aká? Potrebujeme vytrvať.

Všimnime si pritom, že tento človek sa nevzdáva. Nehovorí: Nebudem viac dôverovať Hospodinovi, nemá to zmysel. Nie! Tento človek stojí a ide ďalej. Vo dne i v noci kričí a hneď zrána hľadá Hospodina – a všetky ďalšie výrazy a obrazy, ktoré v žalme sú, nás posúvajú vpred.

Takže čo budeme robiť, keď budeme v najväčšej tme svojho života? Keď pôjdeme ako pútnik v knihe *Cesta kresťana* cez to hrozné údolie, v ktorom sa desil a triasol? Budeme sa rúhať? Budeme sa sťažovať? Nie! Pôjdeme ďalej a budeme volať na Hospodina.

Aj v tomto žalme Pán volanie počul, lebo on počuje naše modlitby, ale situáciu ešte nezmenil. A má na to lepšie dôvody, ako si my môžeme predstaviť.

Žalm 89

Pochybujem, že by sa niekomu nepáčil aspoň jeden verš z tohto žalmu. Najprv si urobíme prehľad žalmu, potom si ukážeme jeho jadro.

Žalm môžeme rozdeliť na 3 časti: Prvá časť sú verše 1-38. Druhá časť verše 39-46. V druhej časti je výčitka za výčitkou, ktorá končí vo veršoch 46 a 47 slovami: Až dokedy? Tretiu časť tvoria verše 48 až 53.

Prvá časť, po verš 38, je o zmluve. „Učiniť som zmluvu so svojím vyvolaným; prisahal som Dávidovi, svojmu služobníkovi: Na veky upevním tvoje semä a vybudujem tvoj trón, aby stál od pokolenia do pokolenia“ (verše 4 a 5). Tu je vyzdvihnutá zmluva, jej miesto pre Pomazaného a jeho potomstvo. Zmluva milosti je to, čo Boh urobí pre Krista svojho Syna a jeho potomstvo, ktoré bude jeho. Je to tá najúchvatnejšia téma. Je to téma, ktorou žijeme, ktorá nás denne drží pri živote a robí šťastnými. Tu je spomínaná zmluva, ktorá však je urobená so služobníkom Dávidom.

Čo je to za zmluva, ktorá je v tomto žalme spomínaná a opísaná? V línii zmlúv milosti by sme ju rýchlo našli. Je to Mojžišova zmluva zo Sinaja? Nie! Nájdime historickú zmienku o tejto zmluve. Toto je zmluva o semene – potomstve. V tejto chvíli si v prvom rade musíme o zmluve niečo prečítať v Písme očami Izraelitu, ktorý príde do chrámu, a ktorý vie o zmluve a o veľmi jasnom sľube, ktorý je bezpochyby iný ako sľub založený na jeho skutkoch a výkonoch.

Táto zmluva ide bezpochyby v línii s Abrahámovským sľubom. Je to zmluva s Dávidom. Totiž, Boh urobí s ním zmluvu tým, že mu pošle slovo: „Ja mu budem

otcom, a on mi bude synom, ktorého, keby sa dopustil nejakej neprávnosti, budem trestať ľudským prútom a údermi synov človeka.“ (2. Samuelova 7:14). A toto celý Izrael vie. Dávid je nesmierne dôležitá postava pre izraelský národ, pretože veľké veci sa s Dávidom udejú, čo sa týka Božích sľubov.

Dávid chce urobiť Hospodinovi dom. K Dávidovi príde prorok Nátan a oznamuje mu slová posolstva od Hospodina (2. Samuelova 7:4-17). V tomto posolstve je oznam: „A k tomu ti oznamuje Hospodin, že on, Hospodin, učiní tebe dom.“ (verš 11). Dávid chce postaviť Jemu dom, ale Hospodin mu oznamuje, že On jemu učiní dom – a oznamuje Dávidovi, čo sa bude diať v ďalekej budúcnosti: „Keď sa vyplnia tvoje dni, a budeš ležať so svojimi otcami, postavím tvoje semeno po tebe, ktoré vyjde z tvojho života, a upevním jeho kráľovstvo. Ten vystaví môjmu menu dom, a ja postavím pevne trón jeho kráľovstva, takže bude stáť až na veky.“ (2. Samuelova 7:12-13).

Všimnime si, že zaslúbenie z verša 14 nie je podmienené ničím, čo by Dávid na svojej strane urobil alebo neurobil, alebo mal urobiť. Je to sľub, ktorý mu je daný. Je to zmluva, do ktorej Boh s ním vstúpi. Je to záväzok, ktorý sa Hospodin zaväzuje uskutočniť. V tom čase to bola garancia, že Izraelskí už nepôjdu, ako išli v čase Sudcov, že už nepôjdu v prehrách, ale pôjdu k veľkej prosperite.

A toto je to, na čo má Izraelita upriamenú pozornosť. Boh niečo sľúbil Dávidovi, vstúpil s ním do zmluvy a toto naozaj uskutočnil. Žalm sa odvoláva na túto zmluvu a ju opisuje ako slávnú. Opisuje ju ako niečo výnimočné a nie-

čo úžasné, čo Boh dal (verše 4 a 5). Vo veršoch 7 až 16 je ospevovanie Hospodinej veľkosti, spravodlivosti a sily.

A ďalej hovorí: „*Vtedy si hovoril svojim svätým vo videní a riekol si: Položil som pomoc na hrdinského muža; vyvýšil som vybraného z ľudu. Našiel som Dávida, svojho služobníka; pomazal som ho svojím svätým olejom, s ktorým bude stále moja ruka, a o všem i moje rameno ho bude posilňovať.*“ (verše 20 až 22). Aj v ďalších veršoch (23 až 38) čítame o zaslúbeniach spojených s touto zmluvou: „*Nepoškvrním svojej zmluvy a toho, čo raz vyšlo cez moje rty, nezmením. Raz som prisahal na svoju svätosť, že neoklamem Dávida. Jeho semeno bude trvať na veky a jeho trón predo mnou ako slnce. Ako mesiach bude pevne stáť na veky a ako svedok na oblohe verný. Sélah.*“ (verše 35 až 38). V týchto veršoch sa nachádzajú najúžasnejšie sľuby, aké si Izraeliti ve predstaviť.

Potom ale nasledujú verše 39 až 46, ako „studená sprcha“, ktoré hovoria o tom, čo nasleduje po Dávidovi. Kráľom sa stáva Šalamún a zlyháva, a dochádza k rozpadu kráľovstva a nakoniec babylonské zajatie. Po ňom návrat domov a malé obnovenie. Nikdy však už nie je vybudované kráľovstvo tak, ako bolo predtým. To, čo Boh zachováva aj naďalej, je Dávidova línia. Dávidovo potomstvo zachováva fyzicky.

Zaslúbenie, o ktorom čítame vo veršoch 1 až 38 nezodpovedá realite veršov 39 až 46. Ako to rozriešiť?

Riešenie je, že táto zmluva sa naplní s príchodom potomka zo semena Dávidovho. On zaradom splní všetky sľuby. Tým potomkom je Pán Ježiš Kristus. Príchod Mesiáša je zlomový bod pre

každého Žida a má byť aj pre nás. Pre Žida príchod Mesiáša znamená, že táto zmluva prichádza k naplneniu.

Židia však nedokázali uchopiť, že by sa naplnenie zmluvy nemalo stáť okamžite a nemalo stáť v pozemskej sláve. Áno, s Kristovým príchodom prišlo Božie kráľovstvo (Lukáš 17:21) na zem a teraz rastie (Marek 4:26-29), ale úplné naplnenie očakávame spolu s Abrahámom (Židom 11:10) a Petrom (2. Petrov 3:13) v sláve budúceho veku. Všetko, čo sa v zmluve zaslubuje, sa plní pri Mesiášovi a jeho semene a výsledkom bude, že raz Ježiš Kristus bude kralovať nad svojím ľudom na novej zemi a v novom nebi naveky vekov. Všetci nepriatelia už budú zničení (1. Korinským 15:25-26) a jeho kráľovstvu nebude konca. Aká slávna perspektíva. Jeho ľud naozaj skúsi plnú krásu naplnenia tejto zmluvy (2. Petrov 1:11). Preto žalm vedie uprieť pohľad na Mesiáša, na Pána Ježiša Krista – Syna Božieho. On je v evanjeliách pomenovaný Syn Dávidov, čo znamená viac ako to, že vyšiel z potomstva Dávidovho. On je muž sľúbený v zmluve. Musíme očakávať to, čo vtedy videl Žid, ktorý očakával na Krista, a ktorý vedel, čo všetko sa má zmluvou naplniť.

Končíme Žalmom 89 a končíme pri Kristovi, ktorého každý z nás tak potrebuje a skrze ktorého sa naplnia zmluva milosti a všetky jej zaslúbenia. Áno a amen – všetky tieto sľuby sa realizujú pri nás, ktorí sme pod Novou zmluvou v Kristovi. A ak sme Ho z milosti spoznali, nech naše srdcia dobrorečia...

Nech je požehnaný Hospodin na veky vekov. Amen.

Daj, Bože

Daj, Bože, lásky
pre sestry, pre bratov.
Posilň nás vierou
presvätou.

Nie hnevu hovieť,
lež i obeť duše
klásť.

Tak zľaviť bôle
dľa Tvojej vôle,
pokoj nájsť.

Emília Čukanová

Ako žiť podľa 1. listu Jána

Čo charakterizuje život kresťana, znovuzrodeného, Božieho dieťaťa, podľa 1. listu Jána?

Je to nasledovné: Miluje Boha a Syna, Pána Ježiša Krista, miluje duchovných súrodencov, nehreší, miluje pravdu.

V Božom pláne spasenia sú dve kľúčové zložky: 1. Ospravedlnenie hriešnika, aby človek mohol stáť pred Bohom zmierený a v postavení spravodlivého a 2. Vnútoraná premena hriešnika cez nové narodenie, obriezku srdca a dar Ducha. Ospravedlnenie je nevyhnutné na to, aby človek mohol obdržať večný život. Vnútoranou premenou človeka Boh obnovuje vzťah človeka so sebou samým, ktorý ľudstvo stratilo pri páde do hriechu v Edenskej záhrade. Splodením z Ducha, narodením zhora, a obriezku srdca Boh dáva zrod človeku, ktorý Boha pozná, má s ním osobný vzťah, uctieva ho, chodí podľa Božej vôle, a predovšetkým Boha miluje.

1. Jánov list sa zaoberá hlavne tou druhou zložkou. Zacieluje sa na to, ako bude žiť Bohom vykúpený človek, Božie dieťa, o ktorom platí, že je novým stvorením. Hlavný dôraz kladie Ján na lásku. V tomto liste najviac rezonuje téma milovania bratov, milovania duchovných súrodencov. Ján odkrýva očividnú súvislosť medzi znovuzrozením a životom lásky (milovaním). Ak je niekto Bohom splodený do nového života a má nové mäsité srdce premenené k poslúchaniu a k milovaniu Boha, potom takýto človek bude žiť život lásky. Ján prepája milovanie Boha s milovaním bratstva, pretože ako by si mohol niekto myslieť, že miluje Boha, ak nemiluje svojich spoluvykúpených bratov a sestry (1. Jána 4:20)?

Milovať Boha Otca a Syna Ježiša Krista

Milovanie Boha sa realizuje na základe osobného vzťahu a spoločenstva (obecenstva) s Bohom: „*A naše obecenstvo je s Otcom a jeho Synom, Ježišom Kristom*“ (1. Jána 1:3). Boha nemožno milovať bez toho, aby sme s ním nemali spoločenstvo. Otca nemôžeme milovať bez toho, aby sme nemilovali jeho Syna, Pána Ježiša Krista a nemali s ním obecenstvo. K Otcovi prichádzame cez jeho Syna (1. Jána 2:23; Ján 5:23, 14:8-9). Milovanie Boha a živé spoločenstvo s ním je v rozpore a v protiklade s milovaním tohto sveta:

„*Nemilujte sveta ani vecí, ktoré sú na svete. Keď niekto miluje svet, nie je v ňom lásky Otcovej*“ (1. Jána 2:15). Nemyslí sa tým, že ako kresťania nemôžeme rozumne a s vďakou a radosťou používať mnohé z toho, čo na tomto svete je a čo nám Pán dáva ako potrebné k zemskému životu vrátane materiálneho a finančného zabezpečenia. Myslí sa tým všetko, čo na tomto svete je na bezbožné účely, čo je pre hriešne použitie: „*Lebo nič z toho, čo je na svete – žiadosť tela, žiadosť očí a chlúbná pýcha života, nie je z Otca, ale je zo sveta*“ (1. Jána 2:16). „Svet“ v tomto

kontexte predstavuje bytie (život) bez Boha, bezbožnú existenciu, nie samotný zemský život. Lahko sa nám však môže stať, že aj ako Božie deti zatážime po „svetských“ veciach, a preto si musíme strážiť svoje srdcia. Naopak, my máme byť ľuďmi, ktorí sú plní Božej lásky a nie svetských túžob. Ak je našou skúsenosťou, že málo prežívame spoločenstvo s Bohom a s Pánom Ježišom, že v našom srdci je málo Božej lásky, potom je veľmi pravdepodobné, že dôvodom je práve to, že v našom srdci je priveľa milovania sveta. Preto mŕtvime svetské túžby v našom srdci a žeňme sa za Božou láskou, vyhladávajme spoločenstvo so Synom a Otcom skrze Svätého Ducha (1. Jána 1:3; 1. Korinským 1:9; 2. Korinským 13:13).

Milovať bratov

List Jánov opisuje životie nového života aj ako chodenie vo svetle. Prirodzenou a nevyhnutnou súčasťou takéhoto života je milovanie bratov (duchovných súrodencov, teda aj sestier): „*Ten, kto hovorí, že je vo svetle a nenávidí svojho brata, je vo tme až doteraz. Kto miluje svojho brata, zostáva vo svetle, a niet v ňom pohoršenia. Ale ten, kto nenávidí svojho brata, je vo tme a chodí vo tme a nevie, kam ide, lebo tma oslepila jeho oči*“ (1. Jána 2:9-11). Znovuzrodenie a milovanie bratstva ide ruka v ruku a jedno bez druhého nemôže existovať: „*Kto nemiluje svojho brata, nie je z Boha*“ (1. Jána 3:10). „*Lebo to je tá zvesť, ktorú ste počuli od počiatku, aby sme milovali jeden druhého.*“ (1. Jána 3: 11). „*My vieme, že sme prešli zo smrti do života, lebo milujeme bratov. Ten, kto nemiluje brata, zostáva v smrti. Každý, kto nenávidí svojho brata, je vrahom, a viete, že niktory vrah nemá večného života, zo-*

stávajúceho v sebe“ (1. Jána 3:14-15). Milovanie bratstva síce nie je základom pre prechod zo smrti do života, pre vstup do večného života, lebo tým základom je len obet' Pána Ježiša Krista a ospravedlnenie hriešnika zo samotnej viery, avšak milovanie bratstva je dôsledkom prechodu zo smrti do života. Preto ak niekto nemiluje bratstvo, svedčí to o tom, že nemá premenené srdce, nezažil nové narodenie, neprešiel zo smrti do života a nepatrí Bohu. Ak sme sa narodili znova, zhora, tak poznáme Božiu lásku (Rímskym 5:5) a vieme Božou láskou aj milovať: „*Po tom sme poznali lásku Božiu, že on položil za nás svoju dušu. Aj my sme povinní klásť duše za bratov*“ (1. Jána 3:16). Božia láska je ďaleko a vysoko viac než len sentiment či pocit alebo náklonnosť. Prejavuje sa skutkom a dávaním: „*A kto by mal majetok tohto sveta a videl by svojho brata, že má nedostatok, a zavrel by pred ním svoje srdce, ako potom zostáva v ňom láska Božia?*“ (1. Jána 3:17). „*Moje dietatka, nemilujme slovom ani jazykom, ale skutkom a pravdou*“ (1. Jána 3:18).

Volanie k milovaniu je veľké a pramení z Božieho vykupiteľského diela: „*Milovaní, milujme jedni druhých, pretože láska je z Boha, a každý, kto miluje, narodil sa z Boha a zná Boha. Ten, kto nemiluje, nepoznal Boha, pretože Boh je láska. V tom sa zjavila láska Božia v nás, že svojho Syna, jednorodeného, poslal Boh na svet, aby sme žili skrze neho. V tomto je láska: nie že by sme my boli milovali Boha, ale že on miloval nás a poslal svojho Syna ako zmierenie za naše hriechy. Milovaní, ak nás Boh tak miloval, aj my sme povinní milovať jeden druhého. Boha nikto nikdy nevidel; keď milujeme jeden druhého, Boh zostáva v nás, a jeho láska je v nás dokonaná.*“; „*My*

milujeme jeho, preto že on prvý miloval nás. Keby niekto povedal: Milujem Boha, a svojho brata by nenávidel, je lhár; lebo ten, kto nemiluje svojho brata, ktorého videl, ako môže milovať Boha, ktorého nevidel?! A toto prikázanie máme od neho, aby ten, kto miluje Boha, miloval i svojho brata“ (1. Jána 4:7-12 a 19-21).

Nehrešiť

Jánov list opisuje tých, ktorí patria Bohu, lebo sa narodili z Boha, ako tých, ktorí konajú spravodlivosť: „Každý, kto činí spravodlivosť, narodil sa z neho“ (1. Jána 2:29), „Ten, kto činí spravodlivosť, je spravodlivý, tak ako je on spravodlivý“ (1. Jána 3:7), a ako tých, ktorí nehrešia: „Nikto, kto sa narodil z Boha, nerobí hriechu, lebo jeho semä zostáva v ňom, ba ani nemôže hrešiť, lebo sa narodil z Boha“ (1. Jána 3:9), „Nikto, kto zostáva v ňom, nehreší, a nikto, kto hreší, ho nevidel ani ho nepoznal“ (1. Jána 3:6). Tento opis je radikálny a absolutistický. Lahko sa nám môže stať, že by sme tento verš chápali takým spôsobom, že ak niekto raz zhreší, alebo opakovane zhreší, tak už nie je Božie dieťa, stratil spasenie (ak ho vôbec mal) a musí spasenie opäť získať. Tieto radikálne verše však potrebujeme pochopiť tak, ako ich apoštol Ján mienil.

Ako pomôcka nám môže poslúžiť iný absolutistický výrok z Jánových listov: „viete všetko“ (1. Jána 2:20) a „nepotrebuje, aby vás niekto učil“ (verš 27). Naozaj to apoštol Ján mieni tak, že skutočne už vieme všetko a preto sa ako kresťania už nepotrebuje nič učiť? Že vlastne nepotrebuje počúvať kázne a vyučovania, nepotrebuje v cirkvi učiteľov, nepotrebuje študovať Písmo? Určite nie! Vieme to intuitívne a vieme to aj z kon-

textu novozmluvných písem. Do cirkvi Pán dal aj učiteľov, a dal ich preto, lebo sa potrebujeme učiť. Správne pochopiť, ako to Ján myslel, nám pomôže kontext jeho listu a do určitej miery aj historický kontext. Ján tieto výroky myslel v kontexte situácie zboru a kresťanov v tom čase, kedy sa do zborov šírilo falošné učenie od ľudí, ktorí sa votreli do zborov a tvrdili, že majú vyššie poznanie (vyššiu *gnózu*) než to, ktoré priniesli Kristovi apoštoli. Jadrom ich učenia bolo, že čokoľvek vykonané v tele sa neráta, teda ani hriech vykonaný v tele nevedí, pretože všetko, čo je z tela (telo ako fyzický organizmus človeka), je automaticky zlé. Preto musí Ján túto situáciu riešiť a zbory inštruovať a naprávať. Preto píše: „Každý, kto ide ďalej a nezostáva v učení Kristovom, nemá Boha. Kto zostáva v učení Kristovom, ten má Otca i Syna“ (2. Jána 1:9). Teda keď Ján píše „nepotrebuje, aby vás niekto učil“, tak tým mieni, voľne prerozprávané, „nepotrebuje sa učiť ešte niečo navyše od týchto falošných učiteľov“. A keď vraví „viete všetko“, tak tým mieni, voľne povedané, „už ste prijali učenie apoštolov Ježiša Krista, ktoré je dostatočné na spasenie a dostatočné k tomu ako žiť život Božieho dieťaťa v posvätení“.

Vráťme sa teraz k Jánovým výrokom o tom, že spasené Božie dieťa „nehreší“, „nemôže hrešiť“ a „nerobí hriechu“. Opäť nám pomôže kontext Jánovho listu: „Ked' povieme, že nemáme hriechu, sami seba zvodíme, a niet v nás pravdy“ (1. Jána 1:8), „Ked' povieme, že sme nehrešili, robíme ho lhárom, a niet v nás jeho slova“ (verš 10), „Ked' vyznávame svoje hriechy, verný je a spravodlivý, aby nám odpustil hriechy a očistil nás od každej nepravosti“ (verš 9). Z týchto veršov spoznáваме, že ani kres-

ťan, spasený, Božie dieťa, nie je úplne bez hriechu, nežije tak, že by nikdy nezahrešil (nie je ani po znovuzrození bezhriešne dokonalý). Avšak pri tom jedným dychom apoštol Ján upresňuje, čo to bude znamenať, ako bude vyzeráť život Božieho dieťaťa, a čo je to „chodenie vo svetle“: „*ale keď chodíme vo svetle, ako je on vo svetle, máme obecenstvo jeden s druhým, a krv Ježiša Krista, jeho Syna, očisťuje nás od každého hriechu*“ (1. Jána 3:7), „*Toto vám píšem nato, aby ste nezahrešili. A keby niekto zahrešil, máme prímluvcu u Otca, Ježiša Krista, spravodlivého*“ (1. Jána 2:1). Čo urobí Božie dieťa, keď zhreší? Učiní pokánie, oľutuje, vyzná, prijme odpustenie, odvráti sa od hriechu a učiní nápravu. A ak sa to stane znova? Tak urobí to isté (pokánie, opustenie hriechu, náprava) znova. A ak sa to stane 7 x 77-krát? Tak to učiní zakazdým. A pri tom všetkom bude mŕtviť Duchom skutky tela, vynakladať úsilie na posvätenie, rast vo viere a posilňovanie vnútorného človeka. Toto Ján nazýva chodenie vo svetle. Teda keď Ján povie, že Božie dieťa „nehreší“ a „nerobí hriechu“, tak tým mieni, voľne povedané, „nezostávanie v hriechu“, „nezotrúvanie v hriešnom živote“, „nepraktizovanie hriechu“, „nežitie života, ktorý bude charakterizovaný hriechom“. Teda keď Božie dieťa zhreší, neznamená to, že na obdobie až do okamihu pokáania a odpustenia stratilo spasenie. Spasenie je na základe ospravedlnenia z viery, ktoré platí raz a navždy (o ospravedlnení z viery pozri články v *Solás* číslo 10, jar 2011, str. 4-17).

Podľa čoho budeme poznať, či niekto je Božie dieťa? Podľa toho, že chodí vo svetle, nehreší a nerobí hriechu. Život spaseného bude charakterizovať opak hrešenia – činenie spravodlivosti a zachovávanie Bo-

žích prikázaní: „*A po tom známe, že sme ho poznali, keď zachováваме jeho prikázania*“ (1. Jána 2:3), „*Kto hovorí: Zním ho, a jeho prikázani nezachováva, je lhár, a v tom niet pravdy*“ (1. Jána 2:4). Nehrešiť znamená zachovávať Božie prikázania: „*Každý, kto robí hriech, robí aj proti zákonu, a hriech je prestúpením zákona*“ (1. Jána 3:4). Nehrešiť znamená činiť Božiu vôľu: „*ten, kto činiť vôľu Božiu, trvá na veky*“ (1. Jána 2:17). Zachovávanie Božích prikázaní dostáva aj nádherné zaslúbenie: „*a všetko, čokoľvek prosíme, berieme od neho, lebo zachováваме jeho prikázania a činíme to, čo je ľúbe pred ním*“ (1. Jána 3:22).

Milovať pravdu

Na izraelskom národe, ktorý je prototypom a predobrazom Božieho ľudu, spoznávame, že nemožno milovať Boha bez pravého poznania: „*Lebo im dávam svedectvo, že majú horlivosť Božiu, ale nie podľa pravého poznania*“ (Rímskym 10:2). Milovanie Boha ide ruka v ruku s tým, že milujeme pravdu, vierou prijímame Božie slovo a zachováваме ho: „*A vieme, že Syn Boží prišiel a dal nám myseľ, aby sme znali toho pravdivého a sme v tom pravdivom, v jeho Synovi, Ježišu Kristovi. To je ten pravdivý Boh a večný život*“ (1. Jána 5:20), „*Ale kto zachováva jeho slovo, v tom je po pravde láska Božia dokonaná. Po tom známe, že sme v ňom*“ (1. Jána 2:5). Život toho, kto miluje Boha, bude charakterizovaný tým, že pozná Božie slovo, má ho za pravdu, verí mu a žije podľa tohto slova, zotrúva v učení Kristovom a v učení Kristových apoštolov. Nemožno milovať Boha a pritom nemilovať pravdu. Nemožno milovať pravdu, ak ju nepoznáme.

Peter Vajda

Môže byť láska hriechom?

Kniha autora Wolfgang Böhne: „Môže byť láska hriechom?“ (MSEJK, Bratislava 2010) sa venuje hlavne otázkam súvisiacich s voľbou manželského partnera, so vstupom do manželstva a rozpoznaním Božej vôle v týchto veciach. Z tohto pohľadu bude zaujímať hlavne slobodných kresťanov, bratov i sestry. Na viacerých príkladoch zo života a z histórie autor ilustruje, ako si v tejto otázke počínali niektorí Boží služobníci a služobníčky. Tieto príbehy a skúsenosti môžu čitateľa obohatiť, avšak nemal by si z nich vziať pre seba nejaký pevný návod či postup.

Autor ďalej adresuje veľmi priamo aj otázku sexuality z biblického pohľadu. Vyzdvihuje potrebu zachovania pohlavnej čistoty u Božích detí. Zdôrazňuje biblické učenie, že sexualita je Boží dar, ktorý sa môže používať jedine v manželstve. Teda mimo manželstva, či vo vzťahu pred manželstvom, predstavuje používanie tohto daru hriech cudzoložstva či smilstva.

Autor sa venuje aj otázke pohlavného sebauspokojovania a odkrýva takéto praktiky ako hriech sexuálnej nečistoty. V otázkach sexuality autor porovnáva biblický pohľad so svetským pohľadom a poukazuje na to, koľko zo svetského pohľadu v súčasnosti preniká do cirkvi a ožobračuje Božie deti o čistotu kráčaania s Pánom, o radosť, pokoj a uistenie v Svätom Duchu.

Autor venuje priestor aj životu v manželstve. Preto v tejto knihe nájdú veľa cenného nielen slobodní, ale aj tí kresťania, ktorí už žijú v manželstve.

Autor má dar písať veľmi jednoducho, stručne a vecne, a pritom veľmi výstižne a prakticky. Z textu cítiť záujem o posvätený život čitateľa, ktorého pozornosť upriamuje na učenie Božieho slova, lásku k čitateľovi, ktorého napomína, varuje a volá k nasledovaniu Pána v čistote. A v prípade potreby volá k pokániu a náprave – ponúka i pomoc.

Kniha určite nepredstavuje suché teologické pojednanie, ale naopak, obsahuje mnoho praktických usmernení prameniacich z biblického učenia. I keď je to kniha v prvom rade o sexualite a manželstve, obsahuje toľko cenného o osobnom vzťahu s Pánom, o živote posvätenia, nesení kríža a nasledovaní Krista, a zotrúvaní v milosti, že osobne by som ju neváhal odporučiť každému kresťanovi bez rozdielu veku (počínajúc tínedžermi) a bez rozdielu stavu. V ďalšom túto publikáciu predstavujeme prostredníctvom vybraných myšlienok, úryvkov z jej kapitol.

Peter Vajda

Úryvky z knihy sú publikované s láskavým súhlasom vydavateľstva, MSEJK, Púpavová 4, 841 01 Bratislava, tel.: 02/65424319, mobil: 0905 102 881, email: msejk@msejk.sk, www.msejk.sk

Sebaláska vo svetle Biblie

Redakčne skrútená 16. kapitola knihy „Môže byť láska hriechom?“
(Skrútenie autorizované vydavateľstvom MSEJK.)

V posledných rokoch sa aj na evanjelickom knižnom trhu objavilo množstvo kníh, v ktorých sa hlása „sebaláska“ a „sebaprijatie“ ako podstatný predpoklad k sebazapieraniu, milovaniu blížnych a Boha.

Medzičasom toto učenie preniklo do vedomia mnohých kresťanov do takej miery, že sa zriedka dá niečo povedať o sebazapieraní a obeti bez toho, aby sa ihneď neprihlásili k slovu hlasy, ktoré namietajú: „Áno, ale v Biblii je napísané, že človek musí najprv milovať seba samého, aby mohol milovať blížneho. Človek musí najprv prijať samého seba, predtým než sa zaprie!“ Cituje sa zvyčajne prikázanie lásky k blížnym z 3. Mojžišovej 19:18, ktoré sa na niekoľkých miestach cituje aj v Novom zákone (Marek 12:31; Lukáš 10:27; Rímskym 13:9; Galatským 5:14; Jakub 2:8): „...ale miluj blížneho ako seba samého“.

Čo kresťanskí psychológovia a duchovní poradcovia píšu a hovoria na tému sebaláska, dalo sa už pred desaťročiami dočítať u humanistických psychológov. Tieto názory ateistických psychológov o sebaláske sú len kresťansky prikrášené. Nejde mi teraz o to, aby som poukázal na humanistické pozadie učenia o sebaláske, chcel by som preskúmať len niekoľko tvrdení na základe Biblie.

Je sebaláska predpokladom môcť milovať Boha a blížneho?

Samotný pojem „sebaláska“ v Biblii nenájdeme. Nachádzame v nej opis človeka, ktorý miluje sám seba (2. Timoteovi 3:2), a takýto človek je tu opísaný ako bezbožný (2. Timoteovi 3:2-6). Naproti tomu Biblia hovorí veľmi zreteľne, a často, o sebazapieraní a vyzdvihuje ho ako podmienku pre učenie.

Rovnako v Biblii nenájdeme návod, že máme pestovať svoje ja alebo seba alebo ho realizovať. Máme mať istotu vo viere, stáť pevne, máme byť bdeli a rozumejúci, čo je vôľa Pánova. „*My, silní, povinní sme teda znášať slabosti nevládných, a nie v sebe mať záľubu. Každý z nás nech myslí na svojho blížneho, aby mu to bolo na dobro, na budovanie*“ (Rímskym 15:1-2). „*A za všetkých umrel, aby tí, čo žijú, nežili viac sebe, ale Tomu, kto za nich umrel a vstal z mŕtvych.*“ (2. Korintským 5:15). Keby sebaláska bola skutočne predpokladom k tomu, aby sme mohli milovať Boha a blížnych, potom by bolo jednoznačné učenie Biblie o úplnej skazenosti človeka popreté (pozri list Rímskym, 3. kapitulu – poznámka redakcie časopisu *Solas*) a učilo by sa, že táto láska je vlastným výkonom, alebo že na sebalásku minimálne nadväzuje. Obraz človeka Biblie vyzerá ale inak. Človek je: mŕtvy v hrie-

choch a prestúpeniach (Efezským 2:1), neschopný hľadať Boha a činiť dobré (Rímskym 3:11-12), nepriateľom Boha (Rímskym 5:10), zlý, nenávidený a iných nenávidiaci (Títovi 3:3), skrz-naskrz sebecký (2. Timoteovi 3:2).

Existuje vrozená sebaláska?

Biblia učí jednoznačne a neomylné, že človek je od prírody (prirodzene), od narodenia, úplne sebecký, a že len Božia milosť ho skrze nový život (znovuzrodenie) urobí schopným tieto vlastnosti starého človeka držať v smrti (mŕtviť). Považujem to za nezodpovedný posun dôrazu, keď niekto povie, že musíme seba milovať, aby sme mohli milovať iných. Boh predpokladá ako skutočnosť, že máme v jadre egoistický životný postoj a vyzýva nás práve k tomu, aby sme nerobili stredobodom našej lásky nás samých, ale Boha a blížneho. Túto požiadavku však nevykúpený človek nedokáže naplniť práve tak, ako nedokáže naplniť ostatné Božie prikázania. Len na znovuzrodeného človeka sa hodí, čo je napísané v Rímskym 14:7-8: „Nikto z nás totiž nežije seba a nikto seba neumiera. Lebo ak žijeme, Pánovi žijeme, ak umierame, Pánovi umierame. A tak či žijeme, či umierame, Pánovi sme.“

Meradlo pre našu lásku sa mimochodom v Novom zákone rozširuje. Nové prikázanie znie, milovať sa navzájom, ako Kristus miloval nás: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa vzájomne milovali; ako som vás ja miloval, aby ste sa aj vy vzájomne milovali“ (Ján 13:34). „My milujeme, lebo On nás miloval ako prvý“ (1. Jána 4:19). „Napodobňujte teda Boha ako milované deti a žite v láske, ako

aj Kristus miloval vás a seba samého vydal za nás ako dar a obeť Bohu príjemnej vône“ (Efezským 5:1). Táto láska nie je naučený, nacvičený produkt človeka, ale je nám darovaná znovuzrodením. „Lebo láska Božia je nám rozliata v srdciach skrze Ducha Svätého, ktorý je nám daný“ (Rímskym 5:5).

Existuje „nesebecká sebaláska“?

Musím priznať, že si pod „nesebeckou sebaláskou“ viem predstaviť rovnako málo ako pod „spravodlivou nesp spravodlivosťou“. Navzájom sa vylučujú. Takéto tvrdenia sú produktom filozofie. Nesebeckosť predsa práve zahŕňa to, že som prostý svojho „ja“, že svoje „ja“ zapieram alebo vylučujem zo života, nezmyslám o sebe ani vysoko ani nízko, ale že vôbec na seba nemyslím, a že Krista a Jeho vôľu som urobil stredobodom a obsahom môjho zmýšľania a života. „Lebo mne žiť je Kristus, a umrieť zisk“ (Filipským 1:21). „On musí rást, a ja sa umenšovať“ (Ján 3:30). Keď sa to v živote človeka stalo skutočnosťou, keď sa Kristus pre neho stal „životom“, potom sa vyriešia aj problémy, ktoré vznikli preto, že sa niekto nevedel vyrovnáť so svojím výzorom alebo inými vonkajšími nedostatkami. Nie sú komplexy menejcennosti tiež skrytou formou sebeckosti? Čo robí človeka pekným a prítiažlivým, ak nie to, že v ňom mohla pôsobiť Božia milosť na podobanie sa Kristovi? „Tento poklad máme, pravda, v hlinených nádobách, aby sa ukázalo, že tá prenesmierna moc je z Boha, a nie z nás“ (2. Korintským 4:7). Tá „hlinená nádoba“, či už podľa ľudských pojmov viac či menej pekná, sa stáva cennou tým, že obsahuje „poklad“. A tak je

srdce, naplnené láskou k Bohu a k Jeho ľudu, najlepším „liekom“ proti každému druhu komplexov menejcennosti a proti

depresiám. Dal by Boh, aby sme všetci mohli s hlbokou radosťou a vďačnosťou vyznávať:

*Spolu s Kristom som ukrižovaný a nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus.
A nakoľko teraz žijem v tele, žijem vo viere v Syna Božieho,
ktorý si ma zamiloval a seba samého vydal za mňa.
Galatským 2:20*

Poznámka redakcie: Biblické citáty sú uvedené z evanjelického prekladu Biblie (Transcius 1999) alebo z prekladu prof. Roháčka.

Sú požiadavky lásky v súlade s požiadavkami Božieho zákona?

**Niektorí ľudia kladú požiadavky lásky do konfliktu s nárokmi Božieho zákona.
Je to v súlade s učením Biblie a pomôže to posväteniu?**

Nemyslíme si, že by táto myšlienka bola na úžitok. Je pravda, že *plnosťou zákona je láska* (Rímskym 13:10), ale to nie je totožné s tvrdením, že láska je nad zákonom. Dnes často počujeme, že mimomanželský sex a cudzoložstvo sú prijateľné, ak ich sprevádza pravá láska. Počúvame, že praktizovanie homosexuality je prijateľné v prípade, že sa na tom zúčastnení láskyplne dohodli. Pripúšťa sa umelé prerušenie tehotenstva, ak motívmi zákroku sú láska a súcit. Dozvedáme sa, že láska a súcit oprávňujú legalizáciu eutanázie.

Chcú od nás, aby sme zväžili, či nenastal čas pristúpiť na genetické úpravy ľudských údov alebo dokonca na „klonovanie“ ľudských bytostí. Odôvodňujú to tým, že to prinesie úžitok ľudskému pokoleniu. Ani raz sa však nezmenia o zneužití takýchto experimentov. Vôľa Boha stvoriteľa ich vôbec nezaujímá.

Všetky tieto situácie majú spoločné to, že pripúšťajú skrze lásku ospravedlniť prehliadnutie, ba dokonca i neuposlušnosť zrozumiteľného biblického učenia. Konečný výsledok (ktorý by nás nemal prekvapiť) sa určite dostaví, niekedy dokonca ihneď, zakaždým však v podobe poškodenia, straty dôvery a rozkladu Bohom ustanovených základov stabilnej spoločnosti.

Keď Pavol hovorí: „plnosťou zákona je láska“, nemyslí tým, že máme opustiť Božie zákony, ale že naša láska k iným sa prejaví tým, že dodržíme jeho zákony a prikázania vo všetkých našich vzťahoch.

Tieto slová sú výňatkom z Epilógu Clifforda Ponda, ktorý napísal ku knihe John Charles Ryle D. D.: *Posvätenie a svätosť*, ktorú vydalo vydavateľstvo ORDO SALUTIS, Pezinok 2003, www.ordo.sk.

Oznam

Občianske združenia Solas a Temelios pripravujú na dni 31. 8. – 2. 9. 2012 v poradí 3. konferenciu „Stvorenie a súčasná veda, Žilina 2012“

Pozvaným rečníkom konferencie je Philip Bell, výkonný riaditeľ CMI (Creation Ministries International) pre Veľkú Britániu a Európu.

Jeho stručný profil: Philip Bell študoval biológiu a geológiu na univerzite vo Wales (University of Wales, Swansea) a získal titul bakalár (BSc.) s vyznamenaním v zoológii. Následne pracoval 9 rokov vo výskume – venoval sa testovaniu chemosenzitivity v klinickom výskume rakoviny. V tejto oblasti publikoval 8 vedeckých článkov a prednášal na vedeckých konferenciách. Bol aj aktívnym členom postgraduálnej školy medicíny (Postgraduate School of Medicine) na univerzite v Bath (Bath University) v Anglicku. Na Exeter University získal postgraduálnym štúdiom pedagogickú kvalifikáciu (PGCE), a učil na strednej škole 11 až 18-ročných študentov.

Philip uveril v Pána Ježiša Krista ešte ako dieťa a vyrástol v kresťanskej rodine, v ktorej sa prijímali pravdy Písma od prvého verša až po posledný. Neskôr, ako -násť-ročný (tínedžer) však vo svojej viere robil kompromisy kvôli sekulárnemu pohľadu v otázke pôvodu vesmíru a života. Počas štúdia na vysokej škole odmietol evolúciu a dlhé veky miliónov rokov ako z biblických, tak aj z vedeckých dôvodov. Bibliu dnes prijíma ako neomylné Božie slovo, ktoré je pravdivé aj v historických a vedeckých otázkach, a ktorému môžeme plne dôverovať. Philip je ženatý a má 5 detí.

Ďalšie informácie o konferencii uverejníme v nasledujúcich číslach a na stránke „www.solas.sk“ v priečinku „Konferencie“.

Redakcia

Milí čitatelia!

Milí bratia a sestry! Milí priatelia!

Máme za sebou ďalší vydavateľský rok. V roku 2011 vyšli tlačou štyri riadne a jedno mimoriadne číslo časopisu *Solas* v priemernom náklade 2 850 výtlačkov. V priebehu roka pre misijné účely bola urobená ešte dotlač čísla 10, jar 2011 („ospravedlnený v Kristovi“) v náklade 1 000 ks. V roku 2011 bol časopis distribuovaný v priemere na 2 500 adries v Slovenskej republike a na 18 adries v Českej republike.

Redakcia časopisu ďakuje za požehnanie všetkým, ktorí ste sa na tejto milosti podieľali svojimi modlitbami a finančnými darmi. Vďaka vašim ochotným modlitbám a finančným príspevkom môže časopis *Solas* vychádzať. Obzvlášť ďakujeme pravidelným modlitebníkom a darcom za pretrvávajúcu podporu tejto vydavateľskej služby a činnosti.

Redakcia

Upozornenie!

V záujme bezproblémového doručovania časopisu *Solas*, prosíme odberateľov, aby redakcii nahlásil každú zmenu svojej poštovej adresy a jej správne znenie.

Ďakujeme

Milí priatelia a sympatizanti časopisu Solas!

Službu združenia Solas môžete podporiť aj svojimi 2 percentami z dane z príjmu. Tým nám pomôžete pokračovať vo vydávaní časopisu, v organizovaní konferencií a šírení evanjelia.

Údaje, ktoré potrebujete uviesť do vášho daňového priznania – do oddielu „Údaje o prijímateľovi“:

IČO: **42064619**

Právna forma: **Občianske združenie**

Obchodné meno (názov): **SOLAS**

Sídlo – ulica – číslo: **Smreková 11**

PSČ: **010 07**

Obec: **Žilina**

Ak sami nepodávate daňové priznanie:

Potrebné formuláre si môžete stiahnuť aj z web stránky združenia Solas (www.solas.sk).

Solas č. 13, zima 2011

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.
Je evidovaný ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka. Je nepredajný.

Tlač: Alfa print, s.r.o. Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posielat' na účet:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: 2486916455/0200;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300

Zo zahraničia: č. ú. v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,

SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, Smreková 11, 010 07 Žilina 7

Tel.: 0948 444 155;

e-mail: redakcia.solas@solas.sk

www.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solus

...a nazvú jeho meno Immanuel

Matúš 1:23

Jedine Bohu patrí sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vašim časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk